

Η ΚΕΡΚΥΡΑ

Ὡς ῥεύμα πλατὶ, διανοίγον καὶ ζωογονοῦν τοὺς ὑπ' αὐτοῦ περιβρεχομένους τόπους, εἰσχωρεῖ ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα ἀνὰ μέσον τῆς χερσονήσου τοῦ Αἴμου καὶ τῆς Ἰταλίας Ἀληθῶς εἰπεῖν, εἰς τὸ δυτικὸν αὐτῆς ὄριον, τὴν ἰταλικὴν

σίαν τῶν ταύτην τὴν ἀπετίπωσαν πρὸ πάντων ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ αὐτῶν ὄριου. Ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα ἐχλάρωσε πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως διασκαλεύουσα τὸ ἀνατολικὸν αὐτῆς περιθώριον. Βαθῆως εἰσχωροῦσαι ῥωγμαὶ καὶ κόλπαι, ἐντε-

ΙΧΝΟΓΡΑΦΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΔΟΥΚΙΣΣΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ

ακτὴν, δὲν ἴσχυσε νὰ δώσῃ μορφήν εὐπρόσωπον. Κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ βουνῶν ἐπιθαλασσίων κατεγρομένη ἡ ακτὴ αὕτη, ἐνδεῆς λιμένων καὶ μονότονος, φαίνεται μᾶλλον ἀποτελοῦσα τὰ νῦτα τῆς χώρας, τῆς ὁποίας ὅλον τὸ πρόσωπον εἶνε ἐστραμμένον πρὸς τὰς δυσμικὰς παραλίας, ἔ; διηνεκῶς λαξέουσα ἡ Τυρρηνικὴ θάλασσα ἐπροίκισε θαψίλως δι' ἀκρωτηρίων καὶ κόλπων, παρασκευάσασ' αὐτὰς οὕτω εἰς θέατρα τῆς παγκοσμίου ἱστορίας. Κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς τρόπον ἢ διαθροτική τοῦ Ἀδριατικοῦ ἐργασία ἀπέβη εἰς ὄφελος τῶν ἀνατολικῶν αὐτοῦ παραλίων, τῶν τῆς χερσονήσου τοῦ Αἴμου. Εἶνε δὲ τὰ μάλιστα ἀξιοπαρατήρητον, ὅτι καὶ ἄλλαι θάλασσαι τοῦ ἡμισφαιρίου μας τὴν ἐργα-

ζῶς ἀπεσπασμένα νηπώδη τεμάχια κείνται τὸ ἐν πρῶτὸν τὸ ἄλλο, ἀδιάκοπον ἀποτελοῦντα σειρὰν, οὐχὶ δ' ἔνευ λόγου τὸ αὐστριακὸν ναυτικὸν μέρος τῶν καλλίστων αὐτοῦ δυνάμεων τὸ ὄφειλε εἰς ταύτας τὰς Διληματικὰς παραλίας.

Περαιτέρω ὅμως πρὸς Νότον, ἀνὰ τὰς ακτὰς τῆς τουρκικῆς, Ἀλβανικῆς, ἢ εὐνοια τῆς θαλάσσης φαίνεται τὸ κατ' ἀρχὰς ἐκλείπουτα. Αἱ νῆσοι παύσιν ἀναδυόμεναι τῶν κυμάτων, οἱ καλοὶ ὄρμοι σπανίζουσι· καὶ διὰ τοῦτο, ὅπως ἐν τῇ ἀρχαιότητι οὕτω καὶ σήμερον, τὸ πλησιέστατα τῇ Ἰταλίᾳ κείμενον σημεῖον τῆς χώρας δὲν κατέστη καὶ τὸ σπουδαιότατον τῆς συγκοινωνίας κέντρον. Ὡσαύτως ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς Ἰταλίας τὸ Ὀτράντον, τὸ ὁποῖον ἀπέχει τῆς

Ἀλβανίας ὀδοῦντα μόνον χιλιόμετρα, δὲν ἐ-
γινε δυνατόν νὰ χρησιμοποιηθῆ ὡς ἀφετηρία
καὶ τέρμα τῆς ἀμοιβαίας τῶν χωρῶν ἐπικοινωνί-
ας· ἀλλ' ἀνέκαθεν ἡ ἐπικοινωνία αὕτη παρε-
πίσθη κ' ἐγένετο ὁ κλῆρος τοῦ πολὺ πρὸς Βορ-
ρὰν κειμένου Βρενδησιῦ, μὲ τὸν ἐξαιρετικὸν αὐ-
τοῦ λιμένα. Ἐνῶ ὅμως τὸ πάλαι λόγοι πολιτι-
κῆς καὶ συγκοινωνίας ἤγαγον τοὺς ἀρχαίους εἰς
τὸ νὰ ἐκλέξωσιν ἐπὶ τοῦ ἐλληνικοῦ μέρους ὡς προ-
πύλαιον τῆς χώρας αὐτῶν τὸ Δυρράχιον, τανὺν
Ντουράτζο τῆς Ἀλβανίας, ἡ πορεία τῆς ἱστορίας
ἀπὸ αἰῶνων ἤδη ἀπέκλεισεν ἡμῖν τὰς ἀκτὰς
ταύτας, ἄλλην ἐπιβαλοῦσα διεύθυνσιν εἰς τὴν ὁδὸν
τὴν συνδέουσιν Ἑλλάδα καὶ Ἰταλίαν. Ἡ εὐ-
νοια τῶν περιστατικῶν, ἡ ὁποία ἀνὰ τὰς ἐλ-
ληνικὰς παραλίας διατελεῖ οὕτα τὸσον ἀνεξάν-
τλητος, δὲν ἔλειψε καὶ κατὰ τὴν περίστασιν
αὐτήν. Ἐκείθεν τῆς ἀπὸ τοῦ Ἀδριατικοῦ κόλ-
που ἐξόδου, ἀρχίζει πάλιν ἡ θάλασσα τὴν δια-
βρωτικὴν αὐτῆς ἐργασίαν, δι' ἧς ἀπέσπασεν ἀπὸ
τῆς ἡπείρου τὴν σειρὰν τῶν ἐρατεινῶν ἐκείνων
νήσων, τῶν παρὰ τὰς ἐλληνικὰς ἀκτὰς παρα-
τεταγμένων, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸ περιλαμβάνον
αὐτὰς πέλαγος, ὠνομάσθησαν *Ἴονιοι Νῆσοι*.

Ὡς λιμὴν μεταβάσεως ὄφειλε κατ' ἀνάγκην νὰ
ὀρισθῆ ἡ βορειότερα ἐξ αὐτῶν, ἡ τῆ Ἰταλίας πλη-
σιεστάτη, καὶ αὕτη ἦτο ἡ Κέρκυρα. Διὰ τούτου
ὅμως δὲν ὀρίσθη ἀκόμη ἐντελῶς ἡ κοσμοϊστορι-
κῆ τῆς νήσου θέσις, οὔτε ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ, οὔτε
κατὰ τὸ ἐνεστὸς. Διὰ τοὺς ἀκτοπλοῦντας ἀρ-
χαίους ἡ νῆσος ἦτο ὁ ἔσχατος, τὰ μάλιστα ἄ-
σπαστος σταθμὸς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν πρὸς τὰς
ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ καὶ τῇ Σικελίᾳ ἀποίκους
πόλεις τῶν. Κατὰ δὲ τὸν μέσον αἰῶνα ὡς καὶ
κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, Βενετία καὶ Τερ-
γέστη, οἱ σπουδαιότεροι λιμένες τοῦ Ἀδριατικοῦ,
εὐρέθησαν θεῖα μοῖρα κείμενοι εἰς τὰς ἀπωτά-
τας βορεινάς αὐτοῦ γωνίας· ὡς πρὸς τούτους λοι-
πὸν ἡ Κέρκυρα ἐπέχει θέσιν τοῦ πρώτου ἢ τοῦ
τελευταίου ἀναπαυτηρίου τῶν πλεόντων εἰς πᾶ-
σαν τὴν νότιον καὶ νοτιανατολικὴν τῆς Με-
σογείου θάλασσαν. Τοιοῦτοτρόπως ἡ νῆσος,
ἐνεκα τῆς θέσεως αὐτῆς καὶ τῶν περιστάσεων,
κατέστη ἀρχαίθεν ἀληθὲς κέντρον ναυτικῆς ἐπι-
κοινωνίας δι' ἅπασαν τὴν ἀνατολικὴν τῆς Μεσο-
γείου λεκάνην, πυλὸν τοῦ Ἀδριατικοῦ πρὸς εἰς-
πλοῦν καὶ ἐκπλοῦν. Ἀνάγκη νὰ ἔχη σαφῆ περὶ
τούτου ἰδέαν ὁ θέλων νὰ καταλάβῃ τοιαύτης νή-
σου τὴν ἱστορίαν, καὶ τὸν ἀποτυπωθῆναι εἰς αὐ-
τὴν χαρακτῆρα. Ἐκ τούτου θὰ κατανοήσωμεν
διὰ τί πᾶσα ναυτικὴ τῶν θαλασσῶν τούτων δύ-
ναμις πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῆς τῆς νήσου ἔεινε
τὰς χεῖρας. Πρῶτον οἱ Κορίνθιοι, ἔπειτα οἱ Ἀ-
θηναῖοι· κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα οἱ Νορμάννοι τῆς
Σικελίας καὶ οἱ Βυζαντινοὶ ἐπὶ πλεόν ἢ ἓνα αἰῶνα
ἐμάχοντο ὑπὲρ αὐτῆς. Κιττόπιν περιήλθεν εἰς τὴν

κατοχὴν τῶν Ἀνζῶ τῆς Νεαπόλεως. Τούτων
καταπεσόντων, οἱ κάτοικοι προσφέρουσι τὴν νῆ-
σον εἰς τὴν ἰσχυρῶς ἀκμάζουσαν Βενετίαν. Πλεόν
τῶν τεσσάρων αἰῶνων, ἀπὸ τοῦ 1386 μέχρι τοῦ
1797, ἔμεινε εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν πάντοτε νι-
κηφόρος διατηρούνην αὐτήν, καίπερ πολλάκις
διεκδικηθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ὀσμανλήδων, οἱ ὁποῖοι
ἀπὸ τοῦ 1466 κατεῖχον τὴν ἀπέναντι κειμένην
Ἀλβανίαν.

Ἵστερον ἀπὸ τὴν ἐν Παρισίοις εἰρήνην, μετὰ
βραχέϊαν ἀμφιταλάντευσιν μετὰ γαλλικῆς καὶ
ρωσικῆς προστασίας, ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ συνό-
λου τῶν ἑπτὰ νήσων ἡ «Δημοκρατία τῆς Ἑπτα-
νήσου» τεθείσα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας.
Ἐπὶ πενήτηντα σχεδὸν ἔτη οἱ λόρδοι ἀρμοσταὶ
κατόκησαν ἐν Κερκύρᾳ, καὶ ὅμως ὁλονὲν ἰσχυρό-
τερος καθίστατο τῶν Ἴονίων ὁ πόθος ὅπως ἐνω-
θῶσι μετὰ τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ βασιλείου. Κατὰ
τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν Γεωργίου τοῦ Α' τῷ
1863, οἱ Ἄγγλοι παρετηθέντες τῶν δικαιωμά-
των αὐτῶν παρεχώρησαν τὰς νήσους εἰς τὴν Ἑλ-
λάδα.

Εἰς τοὺς παραπλέοντας αὐτὴν ἡ Κέρκυρα ἐπι-
βάλλει ἀληθῶς εἰπεῖν μικρὰν τινα ἀπὸ τῆς ὁδοῦ
τῶν ἀπόκλισιν, διότι ἡ ἐξωτερικὴ, δυτικὴ, ἡ
πρὸς τὴν θάλασσαν ἐστραμμένη πλευρά, εἶνε
ἄξενος καὶ ἀπροσπέλαστος ἐν Κερκύρᾳ ὅπως καὶ
ἐν ταῖς ἀδελφαῖς αὐτῆς νήσοις, αἱ ὁποῖαι πᾶσαι
σχεδὸν μόνον κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν τὴν
πρὸς τὴν ξηρὰν ἐστραμμένην πλευρὰν ἔχουσι
φιλόξενον καὶ προκλητικὴν τῶν ἀκτῶν φυσιο-
γνωμίαν. Ὡς πρὸς τὴν Κέρκυραν δ' ἀκριβῶς
ἀποζημιούται τις μὲ τὸ παραπάνω διὰ τὸν μι-
κρὸν γύρον ὑπὸ τῆς ἀπαραμίλλου γαλήνης καὶ
ἀσφαλείας τῆς ἐσωτερικῆς ὁδοῦ. Τούτο στοχά-
ζομαι ὅτι τὸ συνηθάνθη καὶ πᾶς ὅστις μετὰ
τρικυμῶδη πλοῦν ἔκαμψεν εἰσπλέων εἰς τὰ ἀνὰ
μέσον τῆς νήσου καὶ τῆς ξηρᾶς ὕδατα. Καὶ εἰς
τὸ σημεῖον τοῦτο ἂν μοὶ ἐπιτραπῆ νὰ ἐπισυνάψω
τὰς ἰδίαις ἐμοῦ αὐτοῦ ἐντυπώσεις.

Κατὰ τὰ τελευταῖα εἴκοσι ἔτη ἔσχον τὴν
καλὴν τύχην νὰ προσπλεύσω δωδεκάκις περίπου
πρὸς τὴν Κέρκυραν. Ὡρασιότατῃ μοὶ ἐφάνη πάν-
τοτε ἢ ἀπὸ βορρᾶ προσέγγισις, ἢ ἀπὸ τῆς Ἀδρια-
τικῆς θαλάσσης. Δυστυχῶς ἐπ' ἔσχατων τὰ τοῦ
αὐστριακοῦ Λούδ ἀτμόπλοια πλέουσι διὰ Βρεν-
τησιῦ εἰς Κέρκυραν, ἐνῶ πρότερον ἔπλεον κατ'
εὐθείαν ἀπὸ Τεργέστης ἀφικνούμενα εἰς τὴν νῆ-
σον ἐντὸς δύο ἡμερονηκτίων. Ὁ πλοῦς οὗτος,
εὐθὺς ὡς ἀνεφαίνετο ἀριστερόθεν ἡ Ἀλβανία,
ἀνελάμβανε μεγαλοπρεπῆ, δύναμαι νὰ εἰπω
ἱστορικὴν χαρακτῆρα. Αἰγιαλὸς φαίνεται ὅτι λεί-
πει, ἀπὸ δὲ τῶν κυμάτων ἀναδύονται οἱ πρόποδες
τῶν ὄρεων, ὅπισθεν τῶν ὁποίων πυργούνται ἕτερα
ἐπὶ ὑψηλότερα. Γουναὶ καὶ φαλακρά εἶνε αἱ
κλιτύες καὶ βράχεις, ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἴσα ἴσα ἐνέ-

χοῖσι τὸ μοναδικὸν ἐκεῖνο γραφικὸν τῶν διαγρυ-
μάτων κάλλος, τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ τὸ κύριον
γόητρον τῶν ἐλληνικῶν ὄρεων. Τὰ κοκκινωπῶς
στίλθοντα τοιχώματά τῶν σπανίως διακόπτον-
ται ὑπὸ φωτεινῶς λευκαζούσης ἀνθρωπίνης κατοί-
κίας, εἴτε ὑπὸ τῆς ἀγρίας καὶ κατάντους κοίτης
ὄρειου χειμάρρου, ὅστις ὡς φαινομενικῶς μόνον
εἰσόδου θύρα, ἐξαίρει τὸ μυστηριώδες μεγαλεῖον
τὸ αἰωρούμενον περὶ τὰ τραχέα καὶ δυσπρόσιτα
ἐκεῖνα ὄρη. Ἵπάρχει τι ἐν τοῖς ὄρεσι τούτοις τὸ
παραδόξως ποῖς προσελκύνον σινάμα καὶ ἀπειρ-
γον. Ἀναμφιβόλως ἡ μαγεία τῶν μύθων, ἡ ὁποία
δι' ἡμᾶς τοὺς Ἑσπερίους περιβάλλει πᾶν τε-
μάχιον τῆς Ἀνατολῆς—καὶ ὅταν αὐτὸ οὐχὶ γεω-
γραφικῶς, ἀλλὰ μόνον διὰ τοὺς κυριαρχούντας
αὐτοῦ ἀνήκει εἰς τὴν Ἀνατολὴν—συμβάλλει τὰ
μέγιστα εἰς τὴν ἐντίπωσιν αὐτήν. Ἴδου ὅμως
πρὸ ἡμῶν δεξιὰ ὑψούμενον ἐν νέον τεμάχιον ἀ-
νατολικῆς χώρας—εἶνε ἡ νῆσος Κέρκυρα. Ἐνῶ
τόσφ συχνὰ διέπλευσα τὰς ἐλληνικὰς θαλάσσας,
ποτὲ δὲν ἠδυνήθην νὰ χορτάσω προστατευίζων
πρὸς τὰς νήσους αὐτὰς θαυμασίως ἀναδυομένας
τῶν κυμάτων. Αἱ μικρὰ αὐτῶν διαστάσεις καὶ
τὸ εὐσύνοπτον τοῦ σώματός τῶν ἐπιτρέπουσιν
ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μακρόθεν τοῦλάχιστον νὰ
τὰς περιλάβῃ τις διὰ τοῦ βλέμματός του. Ὡς
αὐτοτελῆ πλαστικὰ δημιουργήματα τέχνης φαί-
νοντ' ἐκεῖ ἡρεμούντα ἐπὶ τῆς ἐλαφρῶς κυμαίνο-
μένης θαλάσσης, πρὸς τὴν ὁποίαν αἱ βραχίονες
κορυφαὶ καὶ τὰ ὄρη, μὲ τὰς μονίμους καὶ ἀκινή-
τους γραμμὰς καὶ τὰ σχήματα, ἀποτελοῦσι με-
γαλοπρεπῆ καὶ ἀπλῆν ἐν ταύτῳ ἀντίθεσιν, ἐνῶ
τὰ χρώματ' αὐτῶν μὲ τὰς ὑπερύθρους καὶ ὑπό-
χρους καὶ φαιὰς καὶ μελανωπὰς αὐτῶν μαρμα-
ρυγὰς συνιστῶσι μετὰ τῶν βαθυκράνων κυμάτων
στοιχειώδη ἁρμονίαν, τὸ γόητρον τῆς ὁποίας καὶ
αὐτὸν τὸν ἀναίσθητον ταξιδιωτὴν κατακυριεῖον,
μένει φυσικῶ τῷ λόγῳ ἀλησιμόνητον εἰς τοὺς ὀ-
ρθαλμοῦς, τοὺς συμφῶνως πρὸς τὴν φύσιν αἰσθα-
νομένους. Τὸ συνήθως λεγόμενον, ὅτι ἡ ζωντανὴ
καὶ ἰσχυρὰ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ὄρεων ἀλλη-
λεπίδρασις ἀποτελεῖ τὸ κάλλος, ὀφείλεται κατὰ
μέγιστον μέρος εἰς τὰς ἐκ τῶν ἐλληνικῶν νήσων
ἐντυπώσεις.

Ἡ Κέρκυρα δὲν παρουσιάζει ἀληθῶς τὸ εὐ-
σύνοπτον ἐκεῖνο εἰς τὸν ἀπὸ βορρᾶ προσπλέοντα.
Ὁρεινὴ χώρα ἐγκαρσίως ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυ-
σμάς ἐκτεινομένη καλύπτει καὶ τὴν περαιτέρω
συνέχειαν τῆς νήσου. Χωρὶα καὶ ἄλλα εἰκασίων
φαίνοντ' ἐγκατεσπαρμένα ἐπὶ τῶν κλιτύων· μέ-
χει χιλιόμετρον τινῶν χωρεὶ πυργουμένη πρὸς
τὴν ἡπειρον καὶ κορυφούται οὕτως εἰς τὸ σημεῖον,
τὸ ὅποιον οἱ μὲν Ἴταλοὶ ὀνομάζουσι Σάν Σαλ-
βατόρε, οἱ δ' Ἕλληνας Παντοκράτορα, ἔχον ὕψος
μέχρις 900 μέτρον. Ἀλλ' εὐθὺς ὡς εἰσπλεύσῃ τις
διὰ τοῦ στενοῦ ἰσθμοῦ, τὸ περιγράμμα τῆς νήσου

ὀπισθοχωρεῖ ἀναπτυσσόμενον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν
του. Ἡδ' ἐπιράνεια τοῦ ὕδατος καίπερ εὐνομένη,
ὁμοιάζει μολαταῦτα περίκλειστον θαυμασιάν ὄρει-
νὴν λίμνην, αἱ ὄχθαι τῆς ὁποίας στεφανοῦνται ἀρι-
στερὰ μὲν ἀπὸ τὰ μόνηρα ἀλβανικὰ ὄρη, δεξιὰ
δὲ ἀπὸ τοῦς γελόντας λευκῶνας καὶ τὰ ὑψώ-
ματὰ τῆς νήσου. Ἡ νῆσος ὅμως χωρεῖ, παρο-
μοία μὲ στενὴν τῆς ξηρᾶς γλώσσαν κάτω πρὸς
τὰ νοτιανατολικά τοῦ ὀρίζοντος, ἐνθα ἐν τῇ κυανῇ
ἀποστάσει φαίνεται ὡς αἰωρούμενη ἐπὶ τῶν ὕδα-
των καὶ συγχεομένη πρὸς τὴν ἀντίθετον παρα-
λίαν. Καὶ αὕτη εἶνε πλήρης ὄρεων, ἀλλὰ ταῦτα
κατὰ τὸ ἀνώτερον αὐτῆς μέρος σπανίζουσιν, ἄρ-
χονται δὲ ὑψόμενα πάλιν περὶ τὸ μέσον τῆς
νήσου μὲ τὸ καλλίγραμμον ὄρος τῶν Ἀγίων
Δέκα (565 μέτρα). Κατὰ τὸ μέρος τοῦτο τὴ
πλάτος τῆς γλώσσης εἶνε ἀκόμη περὶ τὰ ἐξ ἑως
ἑπτὰ χιλιόμετρα, στενοῦται δὲ νοτιώτερον μάλι-
στα ἐπὶ ἐνὸς σημείου μέχρι τριῶν ἑως τεσσάρων
χιλιόμετρον. Προσφυῶς πως δύναται τις νὰ παρο-
μοιάσῃ τὸ ὅλον τῆς νήσου σχῆμα μὲ σκέλος
ζώου ἐκ τῶν μονονύχων, μὴρὸς τοῦ ὁποίου θὰ ἦτο
τότε ἡ ἐγκαρσίως κειμένη ὄρεινὴ ἐκεῖνη χώρα,
ἧς ἐμνήσθημεν ἀνωτέρω. Ἡ νῆσος εἶνε κυρίως
εἰπεῖν μικρά. Ἀκόμη καὶ ἐκ τῶν Ἴονίων νήσων
ὑπερβάλλει αὐτὴν κατὰ τὸ μέγεθος ἡ Κεφαλληνία.
Ἡ ἐπιράνεια τοῦ ἐδάφους αὐτῆς εἶνε περὶ
τὰ 600 τετραγωνικά χιλιόμετρα, ἦτοι κατὰ τὸ
ἡμισυ μείζων τοῦ Ἀμβούργου καὶ τῆς εἰς αὐτὸ
ἀνηκούτης χώρας καὶ ὀλίγον μεγαλειότερα τοῦ
Λίβερ καὶ τῆς Βρέμης ὁμοῦ λαμβανομένων. Εἰς
τοῦτο ὅμως πρέπει νὰ συνηθίσῃ τις εὐθὺς ὡς πα-
τήσῃ τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος: ὅτι ἡ φήμη καὶ
τὰ ὀνόματα ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῇ εἶνε ἀσυγκρίτως
μεγαλειότερα τῶν τοπικῶν τῆς ὕλης διαστάσεων.

Περὶ τὸ μέσον τῆς νήσου μετὰξὺ εὐλιμένων
καὶ ἀρμολίων πρὸς συνουσιμῶς χωρίων ὑπέδει-
ξεν ἡ φύσις τὴν μόναν διὰ πρωτεύουσιν κατάλ-
ληλον θέσιν, ἡ ὁποία ὡς ἐκ τούτου καὶ ὀλί-
γον μόνον μετετοπίσθη ἀνέκαθεν. Ὡς εἰκὼν
πλήρης μαγείας ἐγείρεται σήμερον ἡ πόλις πρὸ
τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ναυτιλλομένου. Ὡς ἔργον τέ-
χνης, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀφῆρηθῇ πᾶν τὸ περιττὸν
καὶ τυχαῖον, ὑψοῦται πρὸς τὸν οὐρανὸν ὁ τερά-
στιος βράχος ὅστις ἀπὸ τῆς παραλίας χωρεῖ εἰς
τὴν θάλασσαν Λαμβάνων τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἀπὸ
ὕψικρῆμον κορυφῆς—ἐξήκοντα πέντε μέτρον ὕ-
ψους—ταπεινοῦται σχηματίζων βράχιν ἀρκετὰ
ἐκτεταμένην καὶ ἀνέροχεται ἐπὶ ἀπᾶς ἀποτελῶν
ἄλλην ταπεινωτέραν κορυφὴν, πρὶν ἢ ὡς κατ' ἀρ-
χὰς μὲν ἀποτόμως εἶτα δὲ ἡρέμα κατιῶν, βυθι-
σθῆ εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἀμφότερα αἱ κορυφαὶ περιστέρονται δι' ἰσχυ-
ρῶν τειχῶν συνδεόντων αὐτὰς πρὸς ἀλλήλας, ἐκ
δὲ τοῦ ἐλληνικοῦ τούτου ὀνόματος κορυφαὶ προ-
νοῦσιν ὅτι εἰμπορεῖ νὰ παραγάγῃ τις τὸ σημερι-

νόν ὄνομα τῆς νήσου Κορφοί, τὴν ὁποίαν οἱ ἀρχαῖοι ὠνόμαζον Κόρκυραν ἢ Κέρκυραν. Ἴσχυρὰ τείχη περιβάλλουσιν ἐν μέρει καὶ τὴν κάτω περιφέρειαν ὡς καὶ τὴν κλιτὸν τοῦ βράχου. Ὅπου ὁ φαῖος καὶ διερρωγῶς αὐτοῦ ἀσβεστόλιθος προβάλλει εἰς τὸ φῶς, τὴν ἐνδύον προφυλάττοντες ἀπὸ τῆς φθορᾶς καὶ μετριάζοντες τὰς ῥωγμὰς αὐτοῦ πράσινοι θάμνοι φυόμενοι παντοῦ ὅπου εἴμποροῦν νὰ εὑρουν ὀλίγην τροφήν. Κυπάρισσοι μὲ τὸ βαθυπράσινον αὐτῶν χρώμα κατέρχονται σοβαρὰ ἀπὸ τῆς κλιτύος τῆς ὑψίστης κορυφῆς καὶ ὀρθοῦνται συμπυκνωτοὶ ἐπὶ τῆς μεταξὺ τῶν δύο κορυφῶν ῥάχους.

Ἡ θεὰ τῆς πόλεως, ἣτις ἐξελίσσεται πλησίον καὶ ὀπισθεν τῆς βραχώδους ἀκροπόλεως, εἶνε πολὺ ὀλιγώτερον παθητικὴ. Ὁ εἰσπλέων διακρίνει ὀλονὲν εὐκριέστερον γραφικὴν σωρείαν οἰκιῶν, αἱ ὁποῖαι παρὰ τὴν θάλασσαν εὐπειθῶς ἀκολουθοῦσι τὴν ἰδιότροπον γραμμὴν τῆς βραχώδους ἀκτῆς, ποικίλαι, στεναὶ καὶ ὑψηλαὶ μέχρι τεσσάρων καὶ πάντε πατωμάτων, ὅπου ἐξ ἀνάγκης βέβαια συμβαίνει ἐν μικραῖς πόλεσιν, ὅσας ἐπὶ ζώνης φρουρίων περιβαλλόμεναι στεροῦνται πάσης εὐρυχωρίας.

Εἰς τὸν ἐξ Ἰταλίας προερχόμενον ἢ γενικὴ τῆς πόλεως φυσιογνωμία παρουσιάζει τι τὸ σύννηθες καὶ οἰκεῖον, ὡς καὶ τὰ κωδωνοστάσια τῶν ἐκκλησιῶν, τὰ ὁποῖα ὑψοῦνται τῆδε κακίως. Ἄλλ' εὐθὺς ὡς ὁ ποὺς ἡμῶν πατήσῃ τὴν ξηρὰν τὸ πρᾶγμα μεταβάλλεται: Ὅσοι καὶ ἂν ἔχη τι τὸ ἰταλικόν, ὅτι τὰ ὑπόγεια τῶν οἰκιῶν ἔχουσι πολλάκις σχῆμα στοῶν ἢ σκιαδῶν, ἢ ζωὴ καὶ ἢ κινήσεις παρίστανται εἰς τὸν Εὐρωπαῖον ξενικῶς ἀνατολικᾶ. Ἦδη κάτω, μόλις ἀφήσῃ τις τὸν περίβολον τοῦ τελωνείου, πρέπει νὰ διαβῇ δι' ἀνηκούστου μίγματος ὁσμῶν, τὰ κύρια τοῦ ὁποίου συστατικὰ φαίνονται νὰ εἶνε καιόμενον ἔλαιον, ἰχθύες οὐχὶ ἄμεμπτοι καὶ αἰγίαιος τυρῆς διαφόρων ἡλικιῶν. Ὅταν δὲ τις ἀνέλθῃ πλέον τὴν κυρίαν τῆς συναλλαγῆς ἀρτηρίαν, τότε παρίσταται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἢ ἐν ἀρχῇ περιγραφεῖσθαι θέσις τῆς νήσου ἐν τῇ παγκοσμίῳ συγκοινωνίᾳ. Παρὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν ἐνδυμασίαν ἐμφανίζεται ἡ φουστανέλλα τῶν Ἀλβανῶν, ὡς λευκὴ πολύπτυχος ἐσθῆς τοῦ μπλεῖττου — ἐπειδὴ μόνον οὕτως εἴμπορεῖ κανεὶς νὰ τὴν ὀνομάσῃ, — ἢ πλατεῖα βράκια τῶν νησιωτῶν τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, ἰθαγενῶν ἐνδύματα, ξένων χωρῶν ναῦται, Ἑλλήνες ἱερεῖς, μὲ τὰ ποδήρη μαῦρά των ῥάσα καὶ μὲ τὰ καλυμμάχια ἐν εἰδεί ὑψηλῶν ἄνευ σκιαδίου πέλων.

Ἰταλικά καὶ ἑλληνικά, γαλλικά καὶ γερμανικά, ἀλβανικά καὶ βεθβαῖως καὶ τουρκικά δικταυροῦνται εἰς τὴν ἀκοήν σας λαλούμενα ὑπ' ἀνθρώπων φέρδην μίγδην σπυδόντων, κορυφαζόντων, χειρονομούντων. Εἰς ἐμὲ προσωπικῶς ἰδιαι-

τέραν ἐντύπωσιν ἐνεποίησα πάντοτε κἄτι τι ἡσυρότερον, ἀσημότερον: αἱ ἑλληνικαὶ τῶν ὁδῶν πινακίδες καὶ αἱ τῶν καταστημάτων ἐπιγραφαί. Ἐν ταύταις κατενόησα τὸ πρῶτον πρακτικῶς, ὅτι ἡ Ἑλλάς καὶ οἱ Ἕλληνες πράγματι ὑπάρχουσι καὶ ζῶσιν. Ἐπὶ τέλος ἀρκενοῦμεθα εἰς μίαν ἀθουρωτέραν ἐγκαρσίαν ὁδόν, μετὰ δὲ τινα βήματα, ἰδοὺ ἡμεῖς ἐπὶ ἐπιμήκους ὑπὸ δεινροστοιχιῶν σκιαζομένης πλατείας, τῆς παραδοξότερας ἦν εἶδέ τις ποτε, καὶ ἡ ὁποία παρεντίθεται ἐνταῦθα μεταξὺ τοῦ ὄγκου τῆς πόλεως καὶ τοῦ φρουρίου.

Αὐτὴ εἶνε ἡ περίφημος Σπιανάδα τῶν Κερκυραίων. Ἀριστερὰ περιορίζεται ὑπὸ τοῦ εὐπρεποῦς ἀλλὰ μηδεμίαν ἔχοντος ἀξίωσιν παλατίου, τὸ ὁποῖον οἱ Ἄγγλοι ἐκοδόμησαν διὰ τοῦς ἀρμωστάς των, καὶ τὸ ὁποῖον τῶρα ἀνήκει εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τῷ θελκτικῷ πρὸ αὐτοῦ κήπῳ ἴσταται ὁ ὀρειγάλκιος ἀνδρῆς ἐνὸς τῶν Ἄγγλων ἐκείνων, ὀπισθεν δ' αὐτοῦ ἀνεμίζει τοὺς κλάδους τοῦ ἐν φοινικιδένδρον. Ἐνώπιον ἡμῶν κεῖται ἡ βραχώδης ἀκρόπολις, κεχωρισμένη τῆς πόλεως διὰ βραθείας τάφρου, παρ' αὐτὴν δ' ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ τὸ βλέμμα φέρεται πέραν τῆς θαλάσσης πρὸς τὰς ἀκτὰς τῶν νήσων καὶ τῆς ἠπείρου ἀπέναντι.

PR DR HIRSCHFELD Ἐπίσται τὸ τέλος

ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΟΥ

Διήγημα

Συνέχεια, ἴδε σ. 179.

Ἦρθεν ὁ Αὐγουστος. Ὁ βραρεμένος μπορούσε νὰ πάρῃ τὸ πόδι του, μὰ νὰ τὸν πάρῃ ἀνθρώπου μάτι δὲν ἤθελε, κ' ἔμνευε ἔς τὸ σπίτι του κλεισμένος. Ἀπὸ τὸ παραθύρι του κανεὶς ἀντίκριζε τὸν ἡμερογιαλὸ τοῦ Θαλασσοχωριοῦ ν' ἀλλάζῃ χίλια χρώματα, σὰ χίλια ὄνειρα σὲ κάθε χρυσοφίλημα τοῦ ἡλίου ἀπ' τὸ πρῶτ' ὡς τὸ βράδυ ἀντίκριζε κανεὶς τὸ πέλαγος ῥοδογάλανο τὴν αὐγὴν, τὸ μεσημέρι ἀσημοχρυσωμένο, μαυροπράσινο σὲ λιγάκι, μενεξεδένιο μὲ στιγμὴ ἔς τὸ βασιλεμα, καὶ κἄποτε τρομουλιαζέ μ' ὅλα μαζί τὰ χρώματα σὰν κόσμος ὀλόκληρος μὲ κάθε λογῆς ἐγνωταὶ καὶ πάθη. Κ' οἱ ἄνεμοι τὸν ἐσπρωχναν τὸν ἡμερογιαλὸ τοῦ Θαλασσοχωριοῦ πότε βραθεῖα ἔς τὸ κανάλι, πότε τὸν ξέχυναν περίσσιο πρὸς τὴν στεριά· καὶ ἄλλην ὅτι τοῦδινε ὁ βοριάς, ἄλλη γλυκάδα ὁ μεῖστρος, ἄλλη μυρουδιὰ ὁ πονέντες, ἄλλα κύματα ἢ νοτιά. Κι' ὁ βραρεμένος ἀπ' τὸ παραθύρι του, κάλλιο ἀπ' τὰ χρώματα ὅλα κ' ἀπ' τὰ μουροῖσματτα κ' ἀπ' τὰς πνοαῖς κ' ἀπ' τὰ κάλλη ὅλα ἐκεῖνα, ἐνοιθε τὰ μονόξυλα ποῦ ἐσχιζαν ἀνάλαφρα τὰ ἡσυχά νερά, μὲ τὸ λευκὸ πανάκι,

πρίμα, καὶ δύσκολα τὰ ξεχώριζες ἀπὸ τῆς μαύραις φαλαρίδες κ' ἀπ' τὰ γλαρόνια τὰ βαιμπυκόφτερα. Κ' ἔβλεπε τὰ ψαροκάικα νὰ πηγαινόρχωνται φορτωμένα ἔς τὸ μῶλο παραπέρα ἢ μαοῦνες ἐπαίρναν τὰ πριμαρόλια τῆς σταφίδας, γιὰ τὴ μεγάλη χώρα. Κι' ἀπὸ τὴν πίσω μεριά τοῦ σπιτιοῦ ξεχώριζεν ἡ πράσινη γραμμὴ τοῦ κάμπου. Κεχηριμαρένια γυάλιζαν τὰ σταφύλια ἔς τὰ κλήματα κ' ἡ σταφίδες μυρολογοῦσαν ἔς τ' ἀλώνια. Πῶς ἐμοσχοβολοῦσεν ὁ κάμπος ὁ πολυκαρπός! Κάθε νοικοκύρης, μὲ τὸ γλυκοχάραμμα καὶ μὲ τὸ σουρούπωμα, βρίσκονταν σὲ ὄρε κ' ἔλα ἀδιάκοπο. Κ' ἡ ἀργατιά, Κεφαλλονίταις μὲ τσαπιὰ κ' Ἄμπλανίτισσες μὲ καλάθια, περολογοῦσαν ἀποκάτω ἀπ' τὸ παραθύρι. Κι' ἡ θάλασσα τοῦ ἐστλενε τὸν ἄρημη της, ὁ κάμπος τὴ μοσχοβολιά του. Κι' ὅσο τὸν ἐνοιθε τὸν ἑαυτὸ του σακατεμένο, τόσο τοῦ φαίνονταν ὁ κόσμος ὠραιότερος· κ' ὅσο τ' ἔβλεπε μαρμαζωμένα τὰ νιάττα του, τόσο τοῦ φαίνονταν ὁ κόσμος πῶς ξανάνιωσε. Ποῦ θὰ βρισκοταν κ' αὐτὸς τέτοια ἐποχὴ! Ποῦ θ' ἀρμείνιζε καὶ ποῦ θ' ἀδούλευε! Ζωὴ κ' αὐτὴ νὰ τῆνε ποῦμε!

Οἱ σύντροφοι δὲν τὸν ἐστέναιναν, ἐκύτταζαν μόνο νὰ τὸν καλοκαρδίσου, καὶ ὅλο τοῦλεγαν πῶς θὰ τιάξῃ τὸ πόδι μὲ τὸν καιρὸ, καὶ καθὼς δὲν ἤθελε ν' ἀκούσῃ τίποτε γιὰ τοὺς γιατροὺς τοὺς διαβασμένους πῶθ' ἄνευ ἢ Ἀθῆνα, τοῦ μιλοῦσαν ὅλο γιὰ κομπογιαννίταις τοῦ χωριοῦ, ποῦ γιάτρευαν κάθε λογῆς ἀρρώστια μὲ τὰ δικὰ τους γιατροσόφια. Καί, καθὼς τυχαίνει πάντα, καθέννας εὗρισκε ἔς τὰ βῆθη τοῦ μυαλοῦ του μίαν ἱστορίαν μ' ἕναν ἄρρωστο ἀποφασισμένο ἀπ' τὸν γιατρὸ καὶ γλυτωμένο ἀπ' τὴν κομπογιαννίτη. Μὰ καὶ νῦν καὶ γέροι, ψαράδες, καρκαβοκῦρδες, ποαγματευτάδες, ξωμάχοι, γραφιάδες, ὁ δάσκαλος, ὁ παπᾶς, καὶ ὁ δήμαρχος ἀκόμα, κ' ὅλοι ὅσοι ἐρχονταν καὶ τὸν ἔβλεπαν, ὅλοιοῦδιναν γνώμη νὰ μὴ τὸ βάλῃ κατάκαρδα, νὰ κἀνῃ ὑπομονή, μὰ καὶ νὰ φεύγῃ μακριὰ ἀπὸ γιατροὺς. Τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς, δὲ χάθησαν οἱ πρακτικοὶ αὐτοὶ κάνουν σωστὴ δουλειά.

Μιὰ μέρα, τὸ δεκαπενταῦγουστο, τρεχάτος ἦρθε τ' ἀποθαδῆς ὁ Γιαννάκος ὁ Ταρνάναμας. Ἐρθασεν ἀπ' τὸ χωριὸ τῆς Λυγαρίας ἕνας περίφημος γιατρολόγος, ὁ Κοπανίτσας· καλεσμένος ἀπ' τὸ σπίτι τοῦ Μελέτη, γιὰ νὰ τοῦ γιατρέψῃ τὴ φάγσσα. Ἦταν ἀκουσμένος ἔς ὅλην τὴ Ροῦμελη, καὶ πέσ' ἀκόμα, ἔς τὸ μισὸ Μωριά. Καὶ καθὼς τὸν παίρνουν μυρουδιὰ ἔς τὸ Θαλασσοχωρι, κόσμος καὶ κόσμος τρέχει νὰ τόνε βοῇ. Γιὰ κάθε ἀρρώστια ξέροι καὶ ὅλαις τῆς γιατροῦει· χειροῦργος μοναδικός. Ὅσους κ' ἂν βώτησε γι' αὐτὸν ὁ Γιαννάκος, τοῦ εἶπαν πῶς κανεὶ θαύματα. Γιατὶ νὰ μὴν τὸν φέρουν νὰ ἰδῇ τὸ Μητρο, τί θῆχαναν!

Μὲ τὸν καὶμὸ ποῦ τραβοῦσε ὁ Μητρος τοὺς ἐκατάφερεν ἀγάλια ἀγάλια ὅλους ἐκεῖνους ποῦ τὸν ἀγαποῦσαν, ποῦ τὸν ἐσυγύριζαν καὶ τὸν παρκατέκονταν, τοὺς ἐκατάφερε καὶ πίστευαν πῶς τὸ χειρότερο κακὸ δὲν ἦταν πῶς χτύπησε τὸ πόδι του, ἀλλὰ πῶς θάμνε κουτσὸ τὸ πόδι του. Νὰ τὰ δοκιμάσουν ἔπρεπε ὅλα, γιὰ νὰ προλάβουν τέτοια συμφορὰ! Καὶ νὰ μὴν τὰ πολυλογῶ, τὸν ἔφεραν τὸν Κοπανίτσα. Τὸν ἤθελε τὸ παιδί, τὸν ἤθελεν ἡ μάνα, τὸν ἤθελεν οἱ τρεῖς τους, κ' ὅλο τὸ συγγενολόγι. Καὶ ὅσους βώτησαν, τοὺς εἶπαν: Νὰ τὸν πάρετε!

Φουστανελάς, ἀπάνω κάτω πενηντάρης, ψηλός, ξερακιανός, μυταράς, καὶ σπανός, καὶ — μωρὸ παιδί — σημειωμένος. Σὰν νὰ τοῦ ξυνοφάνηκε τ' ἄρρωστος, καθὼς τὸν ἀντίκρουσε· μὰ τί νὰ κάμῃ πιά... Στραβός μ' ἕνα μάτι ποῦ ἔβλεπε γιὰ δύο ἀποκάτω ἀπ' τὴν μαυρίλα τῶν μαλλιαρῶν φρυδιῶν του. Μὰ μπῆκε ἔς τὸ σπίτι μ' ἕναν ἀέρα, μ' ἕναν ἀέρα! Τὸ κύτταξε τὸ πόδι, τὸ ζούπηξε, τὸ γύρισε.

— Θὰ ἔς τὸν γιατρέψω, εἶπε· θὰ ἔς τὸν κάμω κατὰ πῶς ξέρω γώ.

— Ἀπ' τὸ Θεὸ καὶ ἔς τὰ χεῖρα σου, γιατρέ!

— Νὰ περάσουν πρῶτα τρεῖς τέσσαρες μέρες. Θὰ πάμε κατὰ τὸ φῶς τοῦ φαγγαριῶ. Τῶρα εἶνε ἡμέραις ἀχμυναῖς· θὰ βροῦμε τὴν καλὴ τὴ μέρα. Γιατὶ εἶνε μέραις ποῦ καὶ ἄπλο αἶμα νὰ πάρῃ ἀπ' τὸν ἄνθρωπο, μπορεῖ νὰ τοῦ φέρῃς μεγάλην ἀρρώστια, μπορεῖ νὰ τὸν χαλάσῃ. Ἐχουμε τῶρα δεκατρεῖς τοῦ μηνός· θὰ ἰδοῦμε εἰς τῆς δεκάξι.

Κ' ἐγύρισε ἔς τὴν Δήμητρα προστάζοντας γοργά:

— Πέντε δράμια συναμική, δέκα δράμια μαστιχα, ὀχτὼ δράμια βεθέντι, πέντε δράμια ἀρσενικὸ λιθάνι, δύο δράμια πιπερόριζα, δύο δράμια κανέλλα· κοπάνισέ τα. Πάρε μίαν ὀκτὴ μέλι, βγάλε τὸν ἀρρὸ του, βράτε τα λιγάκι μὲ τὸ μέλι, ὕστερ' ἀνακάτωσέ τα καλά, καὶ δίνε του νὰ τρώῃ· αὐτὸ εἶνε τὸ πλέον δυναμωτικὸ ματζόνι· μ' αὐτὸ μπορεῖ νὰ βαστάῃ κάθε τι· ἔχει ἀνάγκη νὰ δυναμώσῃ...

Κι' ὅσο ποῦ νερθῶν ἡ δεκάξι, τῶστροσε βαρεῖα ἔς τὸ σπίτι· μήτε ἀπὸ τὸ σπίτι τὸν ἔβριναν νὰ φύγῃ· ἔπρεπε νὰ τὸν εὐχαριστήσουν μὲ τὸ παραπάνω τὸν γιατρό· μήτε κ' ὁ γιατρός εἶχεν ὄρεξι νὰ γυρνᾷ ἔς τὰ μαγειρεία τοῦ Θαλασσοχωριοῦ καὶ νὰ ξενυχτᾷ ἔς τὰ γάνια του. Κ' ἦτον ὅλο λόγια, κ' ὅλο ἱστοροῦσε τὰ πράγματα καὶ τὰ θάμματα τῆς γιατροσύνης του. Κι' ὁ Γιαννάκος ὁ Ταρνάναμας, ὁ Μάρκος ὁ Κανίνικας καὶ ἡ Ταρία Ταρέλα δὲν τὸν ἔβριναν ἀπ' τὸ πλάι τους καὶ τὸν ἔκουγαν μὲ στόμα ὀλάνοιχο.

Καὶ ξημέρωσεν ἡ μέρα ποῦ τὴν περίμεναν μὲ καρδιοχτύπι. Στῆς δεκάξι τοῦ τραγυτῆ, μὲ

τους μούστους και τὰ πρωτοβρόγια, με τὰ στερνά τὰ χελιδόνια και τὰ στερνά σταφύλια, λέει ὁ Κοπανίτσας τοῦ Μητροῦ :

— Καρδιά κομμάτι· θὰ πονέσης λιγάκι, κ' ὕστερα ὅλα θὰ περάσουν.

— Ἀπὸ πόνους βαστάω, γιατρέ· μόνο τὸ πόδι μου...

Ἄκουσε ὁ Κοπανίτσας ἕκαμε νόημα ἔς τὸ Μάρκο τὸν Κανίνια και ἔς τοὺς ἄλλους δυό :

— Νὰ τὸν βαστάξετε καλά, μὰ καλά.. Κυρά, τὸ τοίμασες τ' ἀνακόλι ;

Στὴ μέση τοῦ ὄντα ἔστρωσαν χρίμια και παπλώματα, κ' ἀπάνω ἐκεῖ τὸν ζάπλωσαν τὸ Μητρο.

— Ἐτοιμο τὸ ρακί; — Ἐτοιμο. Πιέ, Μητρο!

Κι' ὁ Μητρος τὸ ρούφηξεν, ὡς πενήντα δράμια.

— Γειά σου, θερίο!

Και πιάνει και τὸν βάνει ἀνάσκελα κ' ἀρπάζει τὸ πόδι τὸ δεξί, τὸ πονεμένο, και τὸ σταυρώνει ἀπάνω ἔς τὸ ζερβὸ τὸν ὦμο· κ' ἀδράχνει και τὸ ζερβὸ και τὸ σταυρώνει ἀπάνω ἔς τὸ δεξί τὸν ὦμο. Κ' ἔπειτα δίνει μιὰ, και πατάει, και πατάει ἀπάνω ἔς τὸ χτυπημένο πόδι. Ἐνα κρῖν ἀκούστηκε, κ' ἕνα μούγκρισμα, ἕνα λιονταρισσὸ μούγκρισμα τοῦ βασανισμένου. Τὸ σπίτι ἐσείστακε· κ' οἱ τρεῖς δὲν μπορούσαν νὰ τὸν κρατήσουν, ὅπως ἀνατινάζονταν και σπαρτάριζε.

— Βόηθα, Χριστὲ και Παναγιᾶ, ἐκραξε ἡ Δήμαινα.

— Μωρὲ μὴ λιγοψυχᾶς, Μητρο! ἔκαναν οἱ ἄλλοι.

— Μ' ἔφαγες, ὦχ! μούγκριζεν ὁ Μητρος.

— Τώρα εἶσαι σαῖνι! σὲ δεκατέσσαρες μέραις θαθῆς ὄζω!

Εἶπεν ὁ Κοπανίτσας και πάλι ἐγύρισε ἔς τὴν Δήμαινα προστάζοντας γοργά :

— Μολύβι κοπανιστό, βάλετο ἔς τὸ ζεῖδι, νὰ κάμη δύο μέραις, ἔπειτα κάψε το καλά με τὸ θειάφι, νὰ γείνη στάχτη· κ' αὐτὴ τὴ στάχτη ἀνακάτωσε την με χῶμα κόκκινο, κερὶ, λιθάνι, μαστίχα κ' ἀγουρόλαθο· και βάλε την ἀπάνω ἔς τὸ πόδι τὴν ἀλοιφή πρῶτ' βράδυ.

Κι' ἄλλα λόγια δὲν ξανάειπεν, οὔτε πρόσταξεν. Ἐξῶ ἔς τὴν πόρτα τὸν περίμενε τὸ μουλᾶρι του. Ἐχῶσε ἔς τὸ σιλάχι του τὰ δυὸ εἰκοσιπεντάρια ποῦ πήρε κατὰ τὴ συμφωνία, ἔς τὸν ἄρρωστο και τοὺς γερούς· ἄφησε γεῖα, και κανεῖς δὲν τὸν ξανάειδε.

Ἀπὸ τότε κ' ὁ Μητρος ὁ Ρουμελιώτης δὲν ξανάειδε προκοπή. Πέρασαν ἡ δεκατέσσαρες μέραις, κ' αὐτὸς δὲν εἶχε σηκωθῆ ἀπὸ τὸ στρώμα του· κ' οὔτε ποῦ ξανασηκώθη. Τὸ πόδι ἐπληγίασε κ' ἀφόρμισε· κ' ὁ Μητρος μὲς ἔς τὸ στρώμα σὰν περᾶλυτος, ἔρρευεν ἀπ' τὴν ἀρρώστια κ' ἔλυωνεν ἀπὸ τὸν πόνο. Καὶ πέρασαν δυὸ μῆνες. Μπῆκεν ὁ χειμῶνας· νοτιὰ· σαράντα

μερονύχτια ἀδιάκοπη βροχή· χροτάρισαν οἱ τοῖχοι, κ' ὁ μολυβένιος οὐρανὸς ἐδάραινε τὴν καρδιά, κ' ἡ νοτιὰ τρυπούσε τὰ κόκκαλα· ἀλλοίμονο ἔς τὸν ἄρρωστο!

Ἐτυχε τὸ χειμῶνα ἐκεῖνον νὰ διαβῆ ἀπὸ τὸ Θαλασσοχώρι κ' ἄλλος γιατρολόγος. Αὐτὴ τὴ φορὰ τὰ μαντάτα τᾶφερον ὁ Μάρκος ὁ Κανίνιας. Ἐπεσαν μιὰ φορὰ ἔς τὰ χέρια τῶν γιατρολόγων· ἦταν, φαίνεται, γραφτὸ νὰ μὴ γλυτώσουν ἀπ' τὰ χέρια τους. Μῆσα ἔς τὴ μύθη στάχτη τοῦ καῦμοῦ φτάνει μιὰ τιποτένια ἀρομή, παραμικρὸ ἄκουσμα, μιὰν ἐλαφρὴ πνοή, κ' ἡ σπιθα τῆς ἐλπίδας τινάζεται ἀπ' τὴ στάχτη. Κι' ἄλλος γιατρός ἦρθε; Λαχτάρησεν ὁλόκληρο τὸ σπίτι γύρω ἔς τὸν ἄρρωστο. Νὰ τὸν πάρουμε κ' αὐτόν. Χειροῦργος ἦταν κ' αὐτός, Μωραίτης, Κουζουνοπούλος· ἐκράζονταν. Φάνηκε με φόμαρα. Δικὴ του ὑπόθεσι τὸν ἔφερε ἔς τὸν τόπο ἐκεῖ· βιαστικὸς ἦταν· δὲν τὸν ἐσύμφερε νὰ μείνη γιὰ ἕναν ἄρρωστο· μιὰ φορὰ πάλι νὰ τὸν ἰδῆ δὲν βγαίνει τίποτε. Ἐπρεπε νὰ τὸ πάρη δουλειὰ ξεχωριστή, και νὰ κάμη ταχτικὴ κούρα· μῆνες χρειάζονται, καιρός, ὑπομονή. Ἐχουν παρὰ νὰ τοῦ μετρήσουν; ἔτσι και καλά· εἰ δὲ μὴ, δὲν εἶχε τίποτ' ἄλλο νὰ τοὺς πῆ. Κ' ἡ μάνα τοῦ Μητρο, και τ' ἀχώριστα συντρόφια, τὸ πήραν ἀπόρασι. Μάζωξαν ὅ,τι εἶχαν και δὲν εἶχαν, ξεπουλήματ' ἀπὸ δῶ, δανεικὰ ἀπὸ κεῖ, ἀνοίχτηκαν κομποδέματα, βοήθειαις ἐδόθησαν—γενναῖα φέρθηκαν κ' οἱ θαλασσινοὶ γιὰ τὸν κατακαυμένο τὸ Μητρο—κ' ἔτσι τοῦ εἶπαν τοῦ Κουζουνοπούλου :

— Πεντακόσαις δραχμαῖς θὰ σοῦ δώσουμε· μὰ νὰ τὸν γιατρέψης πρώτα. Τῆς βάζουμε σὲ δεύτερο χέρι. Θὰ τῆς πάρης ἀπὸ τὸν Παπαθύμιο.

— Ἄς εἶνε κ' ἔτσι, εἶπεν αὐτός, και θρονιάστηκε ἔς τὸ σπίτι τοῦ βαρμένου.

Και δὲς του μαντζούνια ἔς τὸν ἄνθρωπο, δὲς του βεντούζαις ἔς τὸ πόδι και βυζιγάντια κ' ἀλοιφαῖς· και σήκωναν καντόλαις ἡ ἀλοιφαῖς· κ' ἡ καντόλαις ἔσπαναν, κ' ἔτρεχαν ὕλη, κ' ἀνοῖξε πληγὴ τὸ πόδι, κ' ἔβαζε μέσα φτύλι, και τὴν ἄλλαζε κάθε μέρα, και τὴν ἀνοῖγε κάθε ἀγῆ, και τὴν ἄμεγε. Πενήντα μέραις τὸ ἐπιχειρίστηκε με τέτοιον τρόπο. Καὶ τῆς πενήντα ἔτρωγε κ' ἔπινε κ' ἐκοιμώτου· ἔς τὸ σπίτι, σὰν πασᾶς, και ξύδευεν ἡ Δήμαινα. Καὶ πάει καλλίτερα, κ' ὅλο και καλλίτερα ἔλεγε ἔς ὅσους τὸν ἐρωτούσαν. Στὰ στερνὰ ζήτησε και καμμιά πενήντα-ρια δραχμαῖς. — Πάει καλλί-τερα, κ' ὅλο και καλλί-τερα! — Καὶ τῆς πήρε κ' οὔτε ποῦ ξαναφάνηκε.

Κι' ὁ βαρμένος μέρα τὴ μέρα κ' ὦραν τὴν ὦρα πήγαινε χειρότερα. Καὶ ξαναφάνηκε ἔς τὸ σπίτι· ὅχι πλέον ὁ γιατρολόγος τῆς Λυγαριάς, οὔτε ὁ Μωραίτης, ἀλλ' ὁ γιατρός τοῦ Θαλασσο-

χωριοῦ, ὁ πρῶτος ποῦ τὸν εἶχε κυττάξῃ. Πάλι ἔς τὰ πόδια του ἔπεσαν. Ἄλλ' ὅταν τὸν ξανάειδεν ὁ γιατρός τὸν ἄρρωστον ὕστερ' ἀπὸ ἑπτὰ ὄχτω μῆνες ποῦ τὸν ἄφησε, τόσο τὸν λυπήθηκε, ποῦ ξέχασε και νὰ θυμώσῃ ἀκόμα και νὰ φωνάξῃ καθώς ἐσυνεθίζε· λιγάκι και θᾶκλαιγε· μὰ δὲν ἐβγαναν ἀπὸ τὰ μάτια του δάκρυα.

— Ἀκόμα ἔς τὸ στρώμα εἶσαι; τοῦ εἶπε· κάτι θᾶκκαμες! Ἄμ' δὲ μ' ἀκούτε, δὲ μ' ἀκούτε, μωρὲ σκυλιά! Δὲ σοῦ εἶπα νὰ μὴν τὸ κουνήσης τὸ πόδι;

Τὸ κύτταξε τὸ πόδι, τὸ ξανακύτταξε, και καθώς τὸν εἶδεν ἐκεῖνον ἔτσι ἀμίλητο και ἀποσωμένο,

— Αἱ! δὲν ἔχεις τίποτε, τοῦ ξαναλέει, θὰ γίνης καλά.

Ἄλλα κρυφὰ ἔς τὴ μάνα του, και ἔς τὰς ἄλλαις ποῦ παράστεκαν, εἶπε ξερὰ και παστρικά :

— Ἀδύνατο νὰ γιατρευτῆ. Οἱ τσαρλατάνοι ποῦ φέρατε τὸν σκότωσαν τὸν ἄνθρωπο· κόπηκαν τὰ νεῦρα κ' ἔμασαν· γάγγραινα δουλεύει βαθεία· δὲ γλυτώνει· ἂν δὲν τοῦ κοπῆ τὸ πόδι, Κυττάχτε τ' ὀγληγορότερο νὰ τὸν πᾶτε ἔς τὴν Ἀθήνα· προφτάστε τον.

Τρεῖς μέραις και τρεῖς νύχτες ἡ χήρα ἡ Δήμαινα, τὰ δυὸ τῆς τᾶδέρφια, ὁ γυρολόγος κ' ὁ τιδεράς, ὁ Μάρκος ὁ Κανίνιας, ὁ Γιαννάκος ὁ Ταρνάμαχος κ' ἡ Ταρία Ταρέλα, ὁ Παπαθύμιος, ὁ δάσκαλος κ' ὁ δῆμαρχος, πολέμουσαν νὰ τὸν καταφέρουν. Τρεῖς μέραις και τρεῖς νύχτες ὅλα τάκουγε, κ' ἔδινε πάντα μιὰν ἀπόκρισι, τὴν ἴδια κ' ἀπαράλλαχτη :

— Κάλλιο θάνατος παρὰ νὰ περπατῶ μ' ἕνα πόδι!

Ἡ ἀλήθεια εἶνε πῶς κ' ὁ δῆμαρχος κ' ὁ δάσκαλος κ' ἡ Ταρία Ταρέλα κ' ὁ Γιαννάκος ὁ Ταρνάμαχος κ' ὁ Μάρκος ὁ Κανίνιας κ' ὁ σιδεράς κ' ὁ γυρολόγος κ' ἡ χήρα ἡ Δήμαινα τὸν εἶχαν ἀποφασίσῃ· δὲν πίστευαν ἔς ἀνθρώπου τέχνη πιά· γοργτὸ του ἦταν, ἔλεγαν, κ' ἀπ' τοῦ θεοῦ τὸ θέλημα περίμεναν. Δὲν ἤθελαν νὰ τὸν στενοχωρήσουν και πολὺ, κ' οὔτε νὰ τὸν ξεγελάσουν, οὔτε νὰ τὸν πᾶνε ἔς τὴν Ἀθήνα σταδικά. Τὸ κάτω κάτω, ἄς μὴν τὸ κρύβουμε, ὅλοι τοὺς ἀνετριγιάζαν βαθύτερα ἀπὸ κάθε τι, σὰν ἐφαντάζονταν τὸ Μητρο μονοπόδαρο. Τί πεθαμένος, τί σακατεμένος! Καλὰ καλὰ δὲν μπορούσαν νὰ τὸ ξεχωρίσουν, τὸν ἀπὸ τᾶλλο, τὰ δυὸ κκαά. Ὅσο γιὰ τὴ χήρα Δήμαινα, ἀπὸ μῆνες τώρα εἶχε λίγα λόγια και πολλὴ συλλογή. Ἐνὸς στοχασμὸς λίγο λίγο ἀνέβαινε κ' ἀπλώνονταν ὅσο ποῦ ξεχείλιζε μέσα ἔς τὸ νοῦ της. — Τὸ παιδί τὸ εἶχαν μαγεμένο! Ἡ ἀρρώστια του δὲν ἦτον ἀρρώστια τοῦ θεοῦ, τὸ κακό του δὲν ἦτον ἀνθρωπινὸ κακό· ἐδῶ δὲν παίζει τύχη, ἐδῶ εἶνε μάγια, τοῦ ἄλλου κόσμου σύνεργα.

Τῆς Μόρφως ἡ μητέρα, ἡ Γαρουφαλιά με τ' ὄνομα, ποῦ ρίχνει τὰ χαρτιά και ξορκίζει τ' ἀερικά, μάτιασε τὸ παιδί, βάλθηκε νὰ τὸ ξελογιάσῃ με τὴν κόρη της. Κι' ἀφοῦ εἶδε πῶς τῆς ξέφυγε ἀπ' τὰ χέρια, κ' ἄλλης θυγατέρα θὰ τὸ ἐπαίρνε, βάλθηκε νὰ τὸ ξεπαστρέψῃ· σωστά τῆς εἶπαν ἡ Ἀργύρω. Μιὰ βραδεία ἡ Ἀργύρω, γυρνώντας ἀπὸ τὴ βρούσι με τὴ βαρέλα της, εἶδε δυὸ γυναῖκες μισσοσκεπασμέναις μ' ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς Δήμαινας· κ' εἶδε ἔς τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ τὴν ψηλότερη νὰ φοβερίζῃ με τὸ χέρι της τεντωμένο πρὸς τὸ σπίτι, και τὴν ἄλλη τὴν κοντοῦλα νὰ κράξῃ με στρίγλιχη φωνή : « Καλὰ ἔχω!» Καὶ τῆς γνώρισεν ἡ Ἀργύρω, τὴ Γαρουφαλιά και τὴ Μόρφω! Καλὰ τῆς τᾶχαν πῆ κ' ἡ Λάμπραϊνα, κ' ἡ Ντορογιάννενα κ' ἡ Καρασεβδῶ κ' ἡ Μαριγῶ ἡ ζωντοχήρα· βούζεν ὅλο τὸ Θαλασσοχώρι· δὲν ἦταν πιά μυστικὸ. Ἡ Γαρουφαλιά βάλθηκε νὰ τὸν ξεπαστρέψῃ με τὰ μάγια τὸ Μητρο της, νὰ μὴν ἰδῆ πιά προκοπή. Τράβηξε κατὰ τὴν Ἄρταν ἡ Γαρουφαλιά κ' ἦρε τῆς Τούρκισσαις, τῆς μάγισσαις, και τῆς πῆρε σημάδια. Κ' ἡ Μόρφω ἡ σκόρφα, ἀπ' τὴν ἡμέρα ποῦ ἀρρεθωνιάστηκε ἔς τὸ Μελλισσι· ὁ Μητρος, τὸν ἐγράψε με τοὺς πεθαμένους, και τοῦ ἔκανε συλλεῖτουργο, κ' ἔβαλε και τὸν μνημόνεψαν ζωντανὸ ἔς τῆς τρεῖς και ἔς τῆς ἐννιά, ἔς τῆς σαράντα, τὰ τριμήνια, τὰ ξαμῆνια, τὸ χρονιάτικο. Μάννας κόρη! Κι' αὐτὰ τὰ μάγια εἶν' ἀλάθευτα· ἔς ὅποιον τὰ ρίξουν, ξεπατώνεται. Ἄχ! ἡ σκύλα ἡ Μόρφω! Εἶχε σταῖλ' ἡ μάνα της προξενιά τῆς Δήμαινας· προξενιά γιὰ τὸ Μητρο. Κ' ἡ Δήμαινα εἶχε εἰπῆ ἔς τὴν προξενήτρα :

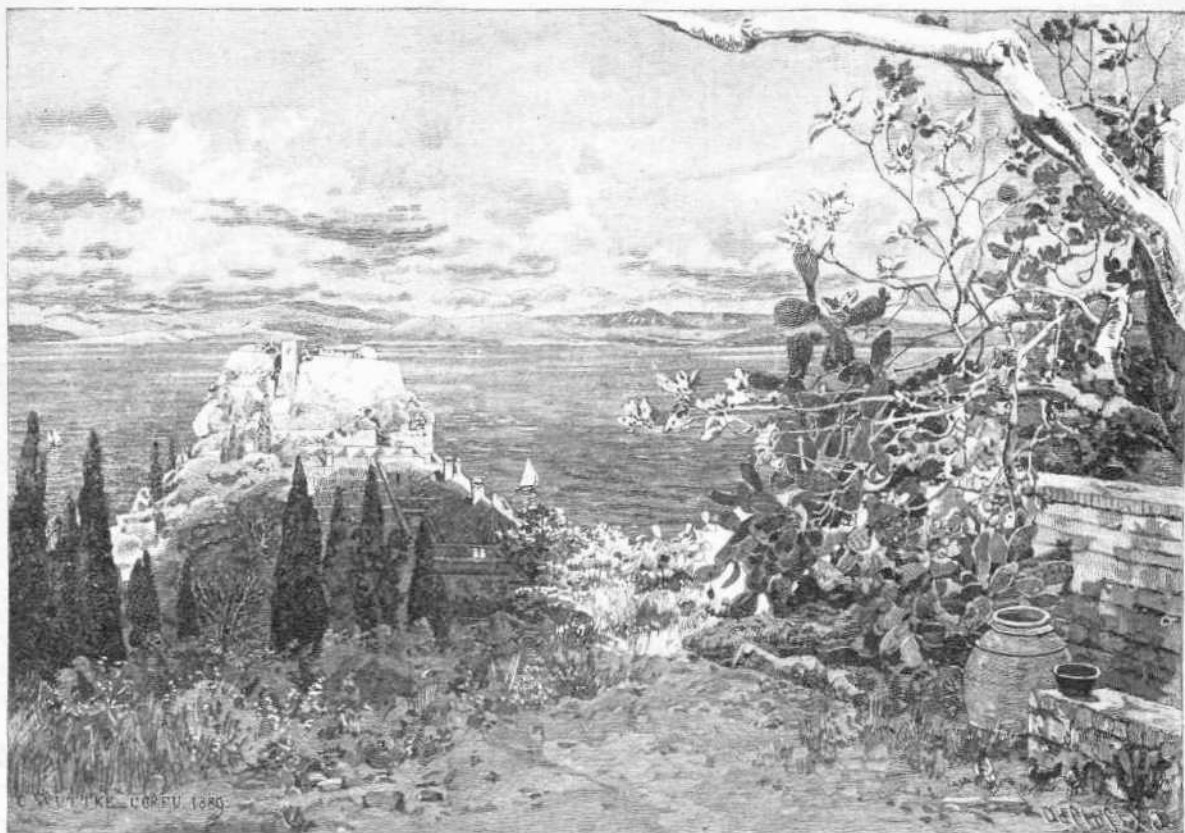
— Ἐγὼ τ' ἀνάθρεψα με τὴν τίτα τῆς σαῖτας και τῆς χηρίας τὰ πάθη, και τόβγαλα παλληκαρί· εἰκοσιόχτ'ω χρόνῳ· και τώρα π' ἄρχισα νὰ βλέπω τὸ καλό του, θὰ τὸ παντρέψω μικρὸ μικρὸ; Και ποῖαν νὰ πάρη; τὴ Μόρφω!

Και πάλι ἔβαλε κ' ἄλλη προξενήτρα, κ' ἀποκρίθη και ἔς αὐτὴ :

— Ἐγὼ νίβομαι κ' ἀπονίβομαι· ἂν τὴ θέλῃ, ἄς τὴν πάρη. Μὰ ἔς τὸ σπίτι μου νὰ μὴν τὴ ξαναἰδῶ!

Καὶ σὲ λιγάκι ὁ Μητρος ἄλλαξε δαχτυλίδια με τὴ Φρόσω τοῦ Σεβδᾶ.

Ἡ χήρα ἡ Δήμαινα ἄφισε κατὰ μέρος τοὺς γιατροὺς με τὰ γιατροσόφια τους, κ' ἀντὶ νὰ πάρη τὸ παιδί νὰ τρέξῃ ἔς τὴν Ἀθήνα, τ' ἀφισεν ἕνα πρῶτ' ἔς τὸ στομάχι και τράβηξε κατὰ τὴν Πάτρα. Πῆγε κ' ἦρε τὴ γοργὰ τὴ Μάντισσα, ποῦ ζοῦσ' ἐκεῖ ἔκακουμένη ἔς ὅλη τὴ Ρωμηοσύνη· ποῦ μάντευε γιὰ τὴν ἀγάπη και γιὰ τὴν ἔχτρα, γιὰ τὸν ἀπάνω και γιὰ τὸν κάτω κόσμο, γιὰ τὴ ζωὴ και γιὰ τὸ θάνατο· ποῦ γιάτρειε τὸ μπόδεμα και τὸ μάτιασμα, ποῦ εἶχε γνωριμίαις με τῆς νεοαίδες, κ' ἔπιανε κουβέντες με τὰ ζωτικὰ.

Η ΚΕΡΚΥΡΑ ΚΑΙ ΤΑ ΒΟΥΝΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

Τὴν κῆρε ἔς τὴν ἀπάνω χώρα, μέσα ἔς ἓνα κελύφι, σκυμμένη ἀπάνου σὲ χαλκοματένια πέταλα, σὲ ντόματα φιδιοῦ, σὲ λύκου δόντια, σὲ χορτιά καὶ σὲ κόκκαλα, σὲ μπαλασσωμένα κοράκια, σὲ μαγικά βοτάνια, σὲ μύρια σύνεργα. Καθὼς τὴν εἶδε τὴ Δῆμινα, κούνησε τὸ κάτασπρο μαντιλωμένο κεφάλι της, καὶ τῆς εἶπε:

— Ξέρω γιατί ἔρθε; γιὰ τὸ παιδί σου! Σημάδια του ἔφερες;

Κ' ἡ Δῆμινα ποῦ ἦταν ὠρμηκεμένη, τῆς ἔδωσε σημάδια ἀπ' τὰ μαλλιά του.

— Καλὰ αὔριο τὴν αὐγὴ νάρθη; νὰ πάρες ἀπόκρισι.

Καὶ γύρισε τὴν αὐγὴ καὶ ἄκουσεν ἀπὸ τὸ στόμα τῆς μάντισσας:

— Ἀδύνατο νὰ γιαιτραυτῆ; τὸ γουνο κάμωμα φοβερό! Τὴν ὥρα ποῦ ἔπασε καὶ χτύπησε, — πρὶν πέση, — δώδεκ' Ἀρμένισσαι; ἔτρωγαν καὶ γλεντούσαν; πᾶτες ἀπάνου ἔς τὸ τραπέζι τους. (Καὶ τῆς ἔδειξε μιὰ φλοῦδ' ἀπὸ λεμόνι.) Ἡ μιὰ, καθὼς τὸν εἶδε, τὸν ζηλοφθόνεσε, τὸν ἐτιπρωξε, τὸν ἔριξε, τὸν τσάκισε. Τὸν ἔχουσε ἔς τὸ μάτι ἡ Ἀρμένισσαι; — Θεὸς φυλάξῃ ἀπὸ τέτοια στοιχειά — γιατί ἦταν ἀπὸ καιρὸ μαγεμμένο τὸ παιδί σου, καὶ ἦταν γραμμένο με τοὺς πελαμένους!

Καὶ τῆς ἔδωσε βοτάνια μαγικά, νὰ τοῦ δίνει τὸ ζουμί τους, ὅταν τὸν θυμῶνῃ ὁ πόνος, νὰ

τοῦ περνεῖ. Κ' ἐνοιώσεν ἡ Δῆμινα πῶς γιὰ παρηγοριά τῆς τᾶδινε, καὶ ἔχι γιὰ γιαιτριά.

Καὶ γύρισε ἔς τὸ Θαλασσοχώρι καὶ ἔς τὸ γουνο τῆς ἔφερε μόνο τὰ βότανα τῆς μάντισσας, χωρὶς νὰ τοῦ φανερώσῃ καὶ τὰ λόγια της. Καὶ ὁ γουνο τὴν περιμένε σὲ τὸ χελιδόνι τοῦ Μαρτιοῦ. Δὲν ἄκουγεν ἀπὸ γιαιτρούς, ἀλλὰ τὰ μάγια τὰ πιστεύει. Γιὰ τοῦτο κ' ἔστερα ἀπὸ λίγον καιρὸ, σὲ ἔφεραν ἀπ' τὸ Μελίσοι γιὰ νὰ τὸν ἰδῇ μιὰ μάγισσα, μιὰν Ὠδριά, ὁ Μῆτρος τὴν εἶδε χθῆκεν ἐκεῖ ἔς τὸ στρώμα καρρωμένος, ὅπως δέχονταν καπετάνιος τὸ πρῶμο τ' ἀεράκι ἔς τὰ ταξείδια του. Ὡς τ' ἀγνοῦ τοῦ πρόσωπο ἀστράψαν τὰ μάτια του, καὶ ἓνα χαμόγελο, σὲ ἄστρο σὲ φουρτουνιασμένον οὐρανὸ, τοῦ γλῆκανε τὰ χεῖλη. Μονάχ μιὰ φορὰ τὸν εἶδεν ἔτσ' ἡ Φρόσω του, ἡ ἀρραβωνιαστικιά του, καὶ ἔχι ἄλλος κανεῖς. Ἡ Ὠδριά λίγαις μέραις εἶχε ποῦ ἔφάνῃ ἔς τὸ Μελίσοι ἀπὸ τὰ Γιάννενα. Τὴν εἶχε κλέψῃ ἓνας Γιαννιώτης, καὶ τὴν ἔφεραν ἐκεῖ βεβαίως καὶ στεφανώθηκεν. Ἐρωτοχτυπημένη, νιορώτιστη, νύπαντρη, καὶ μάγισσα! Καθρομελάχρινη, λυγερή, μορφωκωμένη, καὶ γλυκόλογα; τί χροιάζονταν ἡ μαγική της μπρῶς ἔς τὰ ματιά της! Ἐσκίψε καὶ τὸν κούτταξε ἡμερὰ καὶ σπλαχνικά, καὶ ὁ Μῆτρος ἐφαντάστηκε πῶς τέλειωσαν τὰ βότανα, καὶ δὲν ἀπόμεινε ἄλλο, παρὰ νὰ

τόνε πάρη ἀπ' τὸ χέρι καὶ νὰ τοῦ εἰπῇ: Σήκω καὶ περπάτησε! Κι' αὐτὸς νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ περπατήσῃ. Τὰ πιστεύει τὰ μάγια, τὸν μάγευσεν ἡ ὠμορφιά.

Ἡ Ὠδριά ζήτησε τὸ δεξὶ του τὸ πόδιμα.

Καὶ διόρισε καὶ αὐτὴ κατὶ χόρτα, νὰ τὰ πίνῃ βρασμένα με κρασί.

Τὸ βράδυ ἔπεσαν νὰ κοιμηθοῦν. Χειμῶνας ἦτον ἀκόμη, μὰ ἡ νύχτα ἦταν ἀνοιξιάντικη, κατὰστερη. Ἡ Δῆμινα μονάχῃ ξενοχτούσε τὸ Μῆ-

Η ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ, ΒΡΥΣΙΣ ΚΑΡΔΑΚΙ

καὶ τὸ πῆρε καὶ ἔριξε κατὶ μέσα ἔς αὐτό, κατὶ ποῦ ἐμαίαζε σὲν διάργγυρο, καὶ πρόσταξε νὰ τὸ βάλουν ἔξω, πάνω ἔς τὰ κεραμίδια νὰ ξενοχτήσῃ.

— Ὅ,τι καὶ ἂν ἀκούσετε τὴν νύχτ' ἀπόψε, τοὺς εἶπε, νὰ μὴ μιλήσετε. Καὶ πάλι ξανάειπε ἔς τοὺς ἄλλους τοῦ σπιτιοῦ:

— Γιὰ νὰ ἰδῆτε πῶς κιντουνεῖ τὸ παιδί ἀπὸ κάμωμα! τὸ τσάκισαν οἱ νεράιδες τὸ παιδί.

προ' ἔς τὸ πλάγι του ἔτρωνε καὶ ἔπαρτε; πολ-
λαις φοραῖς ξεμερόνονταν ἔς τὸ πόδι. Τὴν νύχτα
ἐκείνη, καὶ ὅλη τοῦ κόσμου τὴν υγεία καὶ τὴν ξε-
γνιασια νὰ κρύβαν μέσα τους, πάλι δὲ θὰ κλει-
οῦσαν μάτι μάνη καὶ παιδί. Θυμούνταν τὰ λό-
για τῆς Ὠδριάς: «Ὅ,τι καὶ ἂν ἀκούσῃ ἀπόψε,
νὰ μὴ μιλήσετε!» Καὶ τοὺς δυὸ ἓνα; φόβος τοὺς
ἐτάραζε καὶ μιὰ ἐλπίδα τοὺς ἐξέστεινε. Στὸν

ἐτάραζε καὶ μιὰ ἐλπίδα τοὺς ἐξέστεινε. Στὸν

πλατὸν ὄντα τὸ κρεμαστὸ καντύλια θαμποφωτᾷ κι' ἄλλο δὲ ξεχώριζαν μέσα ἐκεῖ παρά τὸ εἰκονοστάσι μετὰ τὸ μαυρισμένο τὸ Χριστὸ καὶ τὸν ἀσημωμένον ἄϊ-Νικόλα, κ' ἕνα τρομπόνι μ' ἕνα κουπί, καὶ τὰ δύο παραρριχτὰ σε μιὰ γωνιά τοῦ τοίχου. Κι' ὁ Μῆτρος κάρφωνε ἄγρυπνος τὸ μάτι ἀπ' τὸ καντύλι 'ς τὰ κονίσματα κι' ἀπὸ κεῖ 'ς τὴ γωνιά, σὰν κἄτι τι νὰ καρτεροῦσε νᾶβγη ἀκόμα κι' ἀπ' αὐτὰ ποῦ ξάνοιγε μονάχα 'ς τὸ σκοτάδι ἐκεῖ, κἄτι μυστικὸ κι' ἀνέλπιστο, καὶ μέσα 'ς τὸ σκοταδερὸ τὸ φῶς ὁ ἴσκιος πῶρριχνε ὁ Χριστὸς καὶ τ' ἀσημένιο φέγγος τ' ἄϊ Νικόλα, καὶ τοῦ κουπιου τὸ μάκρος καὶ ἡ θωριά τοῦ τρομπονίου σμίγανε καὶ φάνταζαν καὶ γίνονταν μαυράδια ἀλλόκοτα καὶ σχήματα ποῦ σειοῦνταν σὰ νὰ κρυφομίλαγαν καὶ πλάσματα ἀλλόκοτα ποῦ λίγο μόνον ἔλειπε γιὰ νὰ ξεσκιασθοῦν, καὶ νὰ φανερωθοῦνε ζωτικαὶς καὶ μοίραις καὶ ψυχαῖς. . . . ποῦς ξέρεῖ τί θὰ φανερώνοταν! Κ' εἶχε χτυπόκαρδο ὁ καυμένος, κι' ὁ νοῦς του ἦταν γεμάτος ἀπὸ ἱστορίας ἄλλου κόσμου καὶ παραμύθια ἄλλου καιροῦ, κ' ἐπρόσμενε σὰν κατὰδικος νὰ ἰδῇ: θὰ τόνε κόψουν ἢ θὰ τοῦ δώσουν χάρι; Καὶ σὰν ἦρθαν τὰ μεσάνυχτα, ἐκεῖ ποῦ ἡ νύχτα ἦταν ἀνοιξιάντικη κατὰστερη, γεμάτη σιγαλιά, ψηλά 'ς τὰ κεραμίδια τοῦ σπιτιοῦ ξεσπάει μεγάλη ταραχὴ, χαλίγια πέφτουν, σὰ νᾶστησαν πετροπόλεμο τοῦ σπιτιοῦ, χαλάζι λές καὶ βίχνει ὁ οὐρανὸς ἀπάνου 'ς τὴ σκεπή· σφυρίγματα γροικιοῦνται, μιλήματα ἀκούγονται. Ταράζεται τὸ πάτωμα, βογγοῦν τὰ παραθύρια, τρίζουν ἡ πόρτες, μπροστὰ εἰς τὰ μάτια τοῦ παιδιοῦ χοροπηδοῦν παράξενα καντύλια καὶ κονίσματα καὶ φῶτα καὶ σκιεῖς. Πιάνει τ' ὁ ἀνασασμός του δὲ μπορεῖ, ἀλλ' οὔτε καὶ ποῦ θέλει νὰ μιλήσῃ θυμάται τῆς Ὠδριάς τὰ λόγια, τρέμει μὴν τοῦ πάρουν νεράιδες τὴ μιλιὰ, μετὰ τὸ μακρὸ ραβδί ποῦ κρατοῦσε 'ς τὸ πλευρὸ κουνάει τὴ μάνα του μήπως κοιμάται καὶ δὲν ἐννοίωσε τί ἔτρεχε· κ' ἡ μάνα δίχως νὰ μιλήσῃ χτυπάει 'ς τὸ πάτωμα, γιὰ νὰ τοῦ πῆ πῶς ἦταν ἐξυπνη καὶ τὰ κατὰλαβε. Κι' ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκεῖνη μάνα καὶ παιδί στέκονταν ἄσειστοι κι' ἀμίλητοι καὶ καρτεροῦσαν, καὶ κάθε κρότος εἶχε πάψῃ κ' ἡ σιγαλιά ξαναχθῆκε, κι' οἱ δύο τοὺς ἄκουγαν, ὅλο κι' ἄκουγαν σφυρίγματα, πετροβολαῖς, φωναῖς, ὡς τὰ ξημερώματα.

Καὶ ξημερώνοντας, νὰ κ' ἡ Ὠδριά! Τῆς λέν τί ἔτρεξε τὴ νύχτα ζητάει τὸ πόδιμα ποῦ ξενήγησε 'ς τὰ κεραμίδια, τὸ κυττάει καλὰ καλὰ, λιγάκι συλλογίζεται, γλυκογελάει τοῦ Μῆτρου, καὶ λέει χωριστὰ τῆς Δήμαινας:

— Δὲ σὰς τὸ εἶπα ἐγὼ; τὸ παιδί εἶνε μαγεμένο· τῶν ἀδυνάτων νὰ γιαντροῦτῃ. Ἄν πιάνονταν ἀπ' τὴν ἀρχὴ μετὰ τὰ μαντολόγια καὶ δὲν ἐμπλεκε μετὰ γιαντροῦς, θὰ γλύτωνε αὐτὸ εἶν' ἡ ἀλήθεια!

Κι' ὅσο τοὺς ἀπέλιπζαν κι' ἡ μάντισσες, τόσο 'ς τὰ μαντολόγια ἔρριχναν τῆς ἐλπίδες τους. Κ' ἡ Δήμαινα μετὰ τ' ἀδέρφια τῆς, τὸ γυρολόγο καὶ τὸ σιδερᾶ, πῆραν στερνὴ μεγάλη ἀπόφασι. Ὑπὸν Ἐπαχτο ἐξοῦσεν ἕνας μάντις. Διάβαζε τὴ Σολομωνική· δὲν ἦταν πάλιζε γέλασε μέσα 'ς αὐτὴ μάθαινε πῶς γιαντροῦνταν κ' ἡ πῶς κακὴ ἀρρώστια. Ξόρκιζε τὰ δαιμόνια, μέσα σὲ ἀσκιά τὰ κλειοῦσε καὶ μέσα σὲ ἀγγειὰ τὰ φυλάκωνε, γιαντ' εἶχε τὴ σφραγίδα τοῦ Σολομώντος καὶ μ' αὐτὰ τὰ σφράγιζε. Γνώριζε ποῦ φυτρώνει τὸ τετράφυλλο τριφύλλι καὶ μ' ἐκεῖνο ἔκανε ὑποταχτικούς του τὰ ζωτικά. Κ' ἔστειλαν 'ς τὸν Ἐπαχτο τὴν Ταρία Ταρέλα μετὰ χρήματα, μετὰ γράμματα, μετὰ σημάδια καὶ μετὰ χίλια παρκαλία. Ὁ μάντις πιά θᾶλεγε τὸν τελευταῖο λόγο· τὸ πῆραν ἀπόφασι· δὲν εἶχαν πλέον νὰ ἐλπίσουν ἀπὸ ποθενά.

Καὶ μ' ἕνα ψαροκάϊκο κίνησεν ἡ Ταρία Ταρέλα ἴσα κατὰ τὸν Ἐπαχτο. Κ' ἔρθεσεν ἀπὸ βραδύς, καὶ δίχως νὰ ξανασάνῃ, νὰ ξεκουραστῇ, δίχως νὰ πῆ κανένος τίποτε, βῶτωντας καὶ γυροῦντας, τὸν ἦρε τὸ μάντι τὸ ἴδιο τὸ βράδυ. Κι' ὁ μάντις ἦταν ἕνας παληοντυμένος κιτριανῆς, μετὰ κἄτι μακρὰ γένεια ὀλόμαυρα· μιλοῦσε σιγαλὰ καὶ ποτέ του δὲ γελοῦσε. Τοῦ ἔβαλε 'ς τὸ χέρι ἡ Ταρία Ταρέλα ἕνα δεκάρικο καὶ τοῦ λέει:

— Νὰ κυττάξῃς ἕνα ποῦ δὲ μπορεῖ, καὶ νὰ τὸν κάμῃς καλὰ!

Κι' ὁ μάντις ζήτησε κι' αὐτὸς σημάδι—τρίχες ἀπ' τὰ μαλλιά τοῦ Μῆτρου—κι' ἀπεκρίθηκεν εὐθύς:

— Αὔριο τὸ πρῶτ' 'ς τῆς τέσσερις μετὰ τὸ σκᾶλεπὶ νὰ βρεθῆς ἐδῶ.

Καὶ τὸ πρῶτ' 'ς τῆς τέσσερις μετὰ τὸ σκᾶλεπὶ ὁ μάντις ἔλεγε 'ς τὸ σύντροφο τοῦ Μῆτρου:

— Μῆτρο τόνε λέν τὸ βαρεμένο, 'ς τὸ Θαλασσοχωρὶ κάθεται, τὸ σπῆτι του εἶνε ἀντίκρυ ἀπὸ τὴν ἐκκλησιά· χήρα ἡ μάνα του, Δήμαινα τῆνε κρᾶζουν.

Καὶ τᾶχασεν ἡ Ταρία Ταρέλα, κι' ἀνατριχίασε· δὲν τοῦ εἶχε εἰπῆ τίποτε, μήτε καὶ μετὰ κανέναν ἄλλο εἶχε μιλήσῃ ἐκεῖ 'ς τὸν Ἐπαχτο. Καὶ νὰ τώρα ποῦ τᾶξεραν ὅλα ὁ μάντις! κι' ἔκαμε τὸ σταυρὸ του.

Καὶ γλήγορα γλήγορα ὁ μάντις τοῦ εἶπε τότε:

— Νὰ μαυροφορέσῃς ἀπὸ τώρα! Τὸν ἀδυνάτων ἀδύνατον νὰ ἰδῇ προκοπή. Ὅλα τὰ μάζωξά κι' ὄλαις τῆς πρόσταξά. Κι' ἀπὸ παντοῦ ἀγροίκιχα: Ὅ, τι μέλλει δὲν ξεμέλλει, κι' ὅ, τι γράφει δὲν ξεγράφει. Τᾶχ' ἡ Μοῖρα 'ς τὸ χαρτί, παλέει δὲν τὰ κόθει. Τὴν ἔραγαν τὰ μάγια τῆς ἀγάπης· κακὰ στοιχεῖα τὴν χτύπησαν. Σύντακνε, πάρ' το ἀπόφασι.

Ἐπεται τὸ τέλος ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Υ Π Θ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΔΩΡΗ

Συνέχεια τῆς σελ. 173

Κεφάλαιον ΙΑ'.

Ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἀβδοῦλ-Ἀζιμ

Τὴν ἐπαύριον τὸ στρατόπεδον ἔμεναν ἔρημον καὶ σιωπηλόν. Οἱ ἐργάται, κατὰ τὰς δοθείσας αὐτοῖς ἀναμφιβόλως παρὰ τοῦ Γουέβρου ὁδηγίας καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον ὑπακούοντες εἰς τὸν διοικητὴν τοῦ Χαμαδάν, δὲν ἐφάνησαν ποσῶς. Καθ' ὅσον ἡ ἡμέρα προῶχρει, ὁ Μαυρίκιος ἠσθάνετο ἐπαχθέστερον τὴν ἀδράνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν πληξίν. Καταρλεγόμενος ὑπὸ πυρετώδους ἀνυπομονησίας, προέτεινε εἰς τὴν ἀδελφὴν του νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν συμβουλὴν τοῦ Γκουσά-Νισίν καὶ νὰ ὑπάγῃσι νὰ ἐπισκεφθῶσι τὸν διοικητὴν. Ἡ νεάνις συγκατένευσε προθύμως, καὶ μετὰ τὸ πρόγευμα ὁ ἀδελφὸς καὶ ἡ ἀδελφὴ ἵππευσαν διὰ τὴν ἐκδρομὴν των.

Συμφώνως πρὸς τὸ ἔθιμον τοῦ τόπου παρέλαβον μετ' ἐκῶτων πολυάριθμον συνοδίαν ἐκ τῶν ἰθαγενῶν θεραπεπόντων των, διότι οὐδὲν θὰ ἐφαίνετο ἀπρεπέστερον ἐν Περσίᾳ παρὰ ἐπίσημος ἐπίσκεψις ἄνευ συνοδίας· θὰ ἐξελαμβάνετο ὡς ἄνθρωπος ἐστερημένος καὶ τῆς ἐλαχίστης ἀγωγῆς ὁ τοιοῦτος ἐπισκέπτης. Ἡ μικροτέρα δὲ ἀκολουθία παντὸς κατέχοντος ποῖαν τινα διακεκριμένην θέσιν πρέπει τοῦλάχιστον ν' ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο ταπητοστρώσας, ἀπὸ δύο θεραπεπόντας καὶ ἀπὸ ἕνα ἵπποκόμον. Ὅτε ὅμως ἀνεζήτησε τὸν Γαργαρίδην, οὕτως ἢ εἰς τὴν συνοδίαν συμμετοχὴ ἦτο ἀπαραίτητος, ὁ θεράπων εἶχε γείνει ἄφαντος. Ἐξηφανίσθη ὡς διὰ μαγείας καὶ ἐδέξασεν ν' ἀναχωρήσῃσιν ἄνευ αὐτοῦ.

Μετ' ὀλίγον ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ ἀδελφὴ του συνοδευόμενοι παρὰ τῶν ὑπηρετῶν των, οἵτινες ἔτρεγον πεζοὶ παρὰ τοὺς ἵππους, ἐνθαρρυνόμενοι ὅτε μὲν διὰ κρυφῶν διαπεραστικῶν, ὅτε δὲ διὰ μελωδίας τινὸς ἀλλοκότου, εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν λίαν ἐκπεπωκυῖαν σήμερον ἀπὸ τῆς παλαιᾶς αὐτῆς λαμπρότητος. Ὁ βόρβορος, ὁ κονωρτός, οἱ σωροὶ τῶν ἀκαθαρσιῶν καλύπτουσι τὰς στενάς καὶ σκολιὰς ὁδοὺς τῆς. Αἱ στέγαι αἱ κεκαλυμμένα ὑπὸ κεράμων κυανῶν ἄλλοτε τὸ χρῶμα καὶ νῦν ἀχρῶν, οἱ τοῖχοι ἐστρωμένοι διὰ πλακῶν ἐκ πορσελλάνης εἶνε ἐφθαρμένοι, ἢ στυλπνότης των ἔγει ἐξαφανίσθη καὶ εἰς πολλὰ μέρη φαίνονται αἱ διαβρωθεῖσαι ἐκ τῆς πολυκαυρίας πλίνθοι. Αἱ ἐξακόνσαι κρῆναι μετὰ τοὺς πίδακας των καὶ τὰ πολυάριθμα κανᾶτ (διώρυγες), αἱ διοχετεύουσαι τὸ ὕδωρ εἰς τὴν πόλιν ἐκ τῶν παρκακισμένων ὑψωμάτων, παρέχουσι ἐν τούτοις

ὄψιν ἀκόμη εὐχάριστον εἰς τὴν ἠρειπωμένην πόλιν.

Τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν οἱ νέοι εἰσῆρχοντο εἰς τὴν κυριώτεραν ὁδὸν τοῦ Χαμαδάν, εἰς τῶν παρεπομένων θεραπεπόντων ἐπλησίασεν αἴφνης εἰς τὸν Μαυρίκιον καὶ, κρατούμενος ἐκ τοῦ ἀνάβλεως διὰ νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇ ἐκ τοῦ ἵππου, ἤρχισε νὰ χειρονομῇ μετὰ μειδιάμα διαστῆλλον πλατῶς τὸ στόμα του.

— Ἐκεῖ, ἐκεῖ!... Σαχίπ!... ἔλεγεν. Ἐκεῖ!... Ἐγὼ τὸν βλέπει... τὸν βλέπει... τὸν Σαχίπ Γαργαρίδην.

Ὁ Μαυρίκιος παρετήρησε πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἐδείκνυεν ὁ Ἄλῃς, καὶ οὐκ ὀλίγον ἐξεπλάγη καὶ αὐτὸς ἰδὼν τὸν λιποτακτῆσαντα ὑπηρετῆν.

Ὁ Γαργαρίδης νοχελῶς κατακειμένος ἐπὶ σωροῦ προσκεφαλαίων, προσφυλαττόμενος ἀπὸ τὸ ἐξ ὑφάσματος παραπέτασμα κουρείου τινὸς ἠγόρευε μετὰ τὴν συνήθη του στομιλίαν. Βεβαίως θὰ εἶχεν ἤδη ἀφηγηθῆ τὴν ἱστορίαν τῆς οἰκογενείας του καὶ τὰς μετὰ τῶν πριγκίπων σχέσεις του, χωρὶς κανεὶς νὰ ὑποπτεύῃ τίνα ταπεινὰ ἔργα ἐξετέλει ἐκεῖ πέραν. Μετὰ τὸν καλλιάρ (ναργιλέν), ὃν εἶχε προσφέρει αὐτῷ ὁ κουρεὺς Μωχαμέτ, μετὰ τῶν χειλέων του, εἶχε παραδεδομένην μετ' ὅλης τῆς ἀσιατικῆς ῥαθυμίας τὴν κεφαλὴν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Φιγάρου τοῦ Χαμαδάν.

Ἰδίως ὅμως ἐξεπλάγη ὁ Μαυρίκιος βλέπων τὸ πρόσωπον καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ πολυμηχάνου ὑπερέτου τοῦ ἀλειμμένα ὑπὸ ὑποκιτρίνου ἀλοιφῆς καὶ κεκαλυμμένα ὑπὸ χλωρῶν φύλλων, διὰ νὰ μὴ ξηρανθῇ ταχέως ἡ ἀλοιφή. Μετὰ τὸ μάκτρον πέριξ τοῦ τραχήλου του, μετὰ τὸ βλέμμα βεβουθισμένον ὡς γλυκεῖαν βέμβησιν, ὁ Ἀριστομένης ἐφαίνετο ἀποκαταστάς μέγας τις κύριος, πασσᾶς ἢ πρίγκιψ καὶ ἀπολέσας ὀλοτελῶς τὴν συναίσθησιν τῆς πραγματικότητος τοῦ βίου.

— Αἶ, κύρ Ἀριστομένη! ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος σταματῶν διὰ μιᾶς τὸν ἵππον του, δὲν μοῦ ἐξηγεῖς, παρακκαλῶ, πῶς σὲ ἀνεύρισκω ἐδῶ εἰς αὐτὸ τὸ χάλι, ἐνθὸς σὲ εἶχε ἀνάγκην εἰς τὸ στρατόπεδον;...

Ὁ Ἀριστομένης ἠγέροθη ἀναπηδῶν, ἀνατρέψας τὸν ναργιλέν καὶ ἀποσπᾶσας μετὰ σπουδῆς τὸ μάκτρον καὶ τὰ φύλλα ὠρμησε πρὸς τὸν κύριόν του μετὰ βαθυτάτων ὑποκλίσεων.

— Ἄ!... μετὰ συγχωρεῖτε, κύριε!... συγγνώμην μυριακίς!... ἀνέκραξε μετ' εὐροίας λόγου. Ἀλλὰ ἐνόμισα ὅτι δὲν θὰ ἐτόλμων νὰ παρουσιασθῶ μετὰ τὴν ἀκολουθίαν σας εἰς τὸ παλάτιον τοῦ διοικητοῦ, χωρὶς νὰ προσπαθῶ ὅσον ἠδυνάμην νὰ φανῶ εὐπρεπέστερος... Τὸ ἐξωτερικόν, κύριε, ἡ ἐνδυμασία, δὲν εἶνε ἀληθές;... αὐτὴ εἶνε τὸ ἀσφαλές γνώρισμα πάσης ἀληθῆς εὐγενεοῦς ψυχῆς. Δὲν ἀγνοεῖτε βεβαίως, ὅτι τὰ ψαρά μαλλιά θεμεριούνται εἰς αὐτὸν τὸν βάρβαρον τόπον ὡς σημεῖον πένθους· διὰ τοῦτο ὅταν εἶδα μετὰ

λύπης μου ὅτι εἰς τὰ γένηά μου καὶ εἰς τὰ μαλλιά μου ἦσαν μερικαὶ ἄσπραί τρίχες, ἀσπρο-λοῦλονδα τοῦ κοιμητηρίου ὅπως τὰς ἀπεκάλε-σεν ὁ ποιητής, αἱ ὁποῖαι ἐφύτρωσαν βεβαίως ἐξ αἰτίας τῶν πολλῶν συμφορῶν μου, καὶ ἀκούσας ὅτι ὁ κύριος ἐπρότεινεν εἰς τὴν δεσποινίδα νὰ ἐπισκεφθῶσι τὸν διοικητὴν, γνωρίζων δὲ ἐξ ἄλλου ὅτι εἶνε συνθήεια εἰς ὅλας τὰς εὐρωπαϊκὰς αὐλάς νά...

— Ἄφησε τὰς φλυαρίας σου! ἀνέκραζεν ὁ Μαυρίκιος διακόπτων αὐτόν. Ξεφορτώσου ἀπ' ὅλ' αὐτὰ γρήγορα καὶ ἀκολούθησέ με εἰς τὸ παλάτι.

Ὁ Γαργαριδὴς ἤρπασε τὸ μάκτρον καὶ προ-τρίβων ἰσχυρῶς τὴν κόμην του καὶ τὸ γένειον του, ἅτινα εἶχον ἀποκτήσει ζωηρὰν χροιάν πορτοκαλλίου ὡς ἐκ τῆς βροφῆς, ὥρμησε παρακκο-λουθῶν τὴν πομπὴν καὶ διαμαρτυρούμενος περὶ τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ προθέσεων.

Ἄλλ' ὁ Μωχμέτ ὁ κουρεὺς, ἐκθαμβος διὰ τὴν ἀπροσδόκητον φυγὴν τοῦ πελάτου του, ἔδραμεν εἰς καταδίωξίν του.

— Αἱ! . . . πιάστε τον! . . . δὲν μ' ἐπλήρωσε! Μοῦ χρεωστῆται μισὸ τόμαν (πέντε φράγκα) πιά-στε τον! . . . ἐφώνει . . . Τὰ μαλλιά, τὰ γένηα! . . . ὁ ναργιλῆς, ὁ καφές! . . . ὅλα αὐτὰ διὰ μισὸ τόμαν! Ἐχάθηκα! . . . μ' ἐκλεψε! . . . βοήθεια! . . .

— Τί θύμβος εἶν' αὐτός; εἶπεν ὁ Μαυρίκιος σταματῶν ἐκ νέου τὸν ἵππον του. Πλήρωσε αὐ-τὸν τὸν ἄνθρωπον καὶ ἄς τελειώσωμεν!

Ἄλλ' ὁ Ἀριστομένης ἐρευνησας ἐμόρρασε, καὶ ὁ μορφασμός του ἐσήμαινεν ὅτι τὸ ἥμισυ τόμαν ἢ τὸ τέταρτον τοῦ τόμαν ἢ πᾶσα ἄλλη ὑποδι-αίρεσις τοῦ τόμαν ἔλειπεν ἐξ ἴσου ἀπὸ τὰ θυλά-κιά του.

— Θεέ μου! . . . εἶπε, παρατηρῶ ὅτι ἐλησμό-νησα τὸ πουγγί μου! . . . τί κομικὸν συμβάν! . . . Θὰ σὲ πληρώσω αὐριον, χαμάλη!

Πλὴν ὁ κουρεὺς ἐδιπλασίασε τὰς κραυγὰς του. Διὸ ὁ Μαυρίκιος ἀνυπομονῶν ἐπλήρωσε τὸ αἰτού-μενον ποσόν, ἢ δὲ συνοδία ἐπανελάβε τὴν πορ-ραϊάν της, προστεθέντος εἰς αὐτὴν καὶ τοῦ Γαρ-γαριδίου, ὅστις ἦτο πλέον κῆρυκιστημένος ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ του.

Διερχόμενοι πλησίον τοῦ φρουρίου οἱ νέοι παρετήρησαν δύο ἄνδρας βρακενδύτας, ὠχρούς, μὲ ὄψιν καταβεβλημένην, οἵτινες ἴσταντο συνειρη-σμένοι παρὰ τὴν σκιάν, ἢ ἐπέριπτον τὰ βα-σιλικὰ τηλεβόλα. Ἐμαθον βραδύτερον ὅτι ἦσαν ἐγκληματίαι, οἵτινες εἶχον εὑρεῖ ἐκεῖ ἄσπλον, ὅπως οἱ ὅμοιοί των κατὰ τὸν μεσαιῶνα εὑρισκόν ἐν Εὐρώπῃ ἄσπλον εἰς τοὺς καθεδρικούς ναούς. Ἄν ἤθελον ἐγκαταλίπει τὸ καταφύγιον ἐκεῖνο, ἔστω καὶ διὰ μίαν μόνην στιγμὴν, ἠδύνατο νὰ συλληφθῶσιν ἐκ νέου. Διὰ τοῦτο ἔμεινον ἐκεῖ στα-

ρίζόμενοι ἕκαστος διὰ τῆς χειρὸς ἐπὶ τοῦ τηλε-βόλου. Τὸ δικαίωμα τοῦ παρέχειν ἄσπλον εἶνε δικαίωμα τοῦ ἡγεμόνος καὶ τῆς βασιλικῆς οἰκο-γενείας, ὑπὸ τὴν ιδιότητα δὲ αὐτοῦ ὡς συγγε-νοῦς τοῦ Σάχου τῆς Περσίας ὁ διοικητὴς Ἀ-βδούλ-Ἀζιμ ἔχειρε τὸ προνόμιον τοῦτο ἐν Χα-μαδάν. Ἄν ἐπὶ παραδείγματι ἐγκληματίας τις δυνηθῆ νὰ εἰσχωρήσῃ μέχρι τῶν σταύλων τοῦ Σάχου, ἢ ἂν κατορθώσῃ ἔστω μόνον νὰ ἐπιθέσῃ τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς οὐρᾶς τοῦ βασιλικοῦ ἵπ-που, ἀπολαύει προσωρινῆς ἀσφαλείας. Τὸ αλη-θές ὅμως εἶνε ὅτι, ἐπειδὴ διὰ νόμου ἀπαγορεύε-ται αὐστηρῶς νὰ δοθῆ εἰς αὐτὸν οἰαδήποτε τρο-φή, εἶνε ἠναγκασμένος, ὅπως μὴ ἀποθάνῃ τῆς πείνης, ν' ἀφίση τὸ ἄσπλον του διὰ νὰ εὔρη τι νὰ φάγῃ· τότε δὲ ἡ δικαιοσύνη δύναται πάλιν νὰ τὸν συλλάβῃ.

Ἐρθκαν εἰς τὸ παλάτιον. Οἱ δύο ἀδελφοὶ ἀφίππευσαν πρὸ τῆς πύλης ἀφῆρσαν τὰς πηλο-βατίδας, τὰς ὁποίας ἐφρόντισαν νὰ φορέσωσι περὶ τὰ ὑποδήματά των πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἀνατολικοῦ ἐθίμου, τοῦ ἀπαιτοῦντος ὅπως ἀφαιρῆ τὰ ὑποδήματά του ὁ εἰσερχόμενος εἰς τινὰ οἰ-κίαν, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴλην τοῦ μεγάρου, ἣ-τις ἦτο πλήρης στρατιωτῶν, αὐλικῶν, δεσποτῶν καὶ ὀκνηρῶν.

Ἐνῶ οἱ ἐν τῷ μεγάρῳ μετέβαινον ὅπως εἰδα-ποιήσωσι τὸν διοικητὴν περὶ τῆς ἐπισκέψεως τῶν ξένων, οὗτοι ἔμειναν θαυμάζοντες τὴν περικαλ-λῆ ἐσωτερικὴν αἴλην, τὴν θαυμαστὴν καὶ λεπτὴν ἐπεξεργασίαν τῶν τοίχων, ὧν ἡ ἐπιφάνεια ἐκο-σμεῖτο ὑπὸ πλάκων κεραμίνων χροῖεντος καὶ ζω-ηροῦ χρωματισμοῦ. Ὅπισθεν τῆς ἐπιγρύσου κιγ-κλίδος περιεφέροντο ἀδικακόπως μὲ ἄψοφα καὶ ἀ-νήσυχα βήματα αἱ τίγρεις καὶ οἱ λέοντες τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος.

Μετ' ὀλίγον ἀνήγγειλαν αὐτοῖς ὅτι, ἐπειδὴ ἦτο ἡ ὥρα τοῦ προγεύματος, ἠδύνατο νὰ εἰσέλθωσι καὶ νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὸ γεῦμα τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος, μεθ' ὃ ἴσως οὗτος θὰ κῆδέσκει νὰ τοὺς δεχθῆ εἰς ἰδιαίτερον ἀκρόασιν.

— Αὐτὸ ἁμοιάζει μὲ τὸ σύστημα τῆς ἐν ὥρα γεύματος ὑποδοχῆς τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', εἶπεν ὁ Μαυρίκιος μειδιῶν πρὸς τὴν ἀδελφὴν του, ἐνῶ παρεκλούθουν τὸν αἰθίσια ἐπιστάτην.

Καθ' ἣν στιγμὴν ἐρθκαν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ συμποσίου, εἰσῆρχετο αὐτόθι καὶ ὁ διοικητὴς, ὁ πρίγκιψ Ἀβδούλ-Ἀζιμ δι' ἐτέρας θύρας. Ἦτο ἀνὴρ ἐξικοντούτης περίπου, βραχυτάτου ἀναστή-ματος, σκαῖός καὶ σύντομος, φέρων διόπτρας εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Ἐφερε βεδιγκόταν ἐξ Ἰνδικοῦ κασμιρίου μετὰ κοσπέδων ἐκ αἰσύρας· χρυσοῦς ἀκινάκης ἤστραπτε παρὰ τὴν ὀσφίν του, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐξ ἀστράχην καὶ βαθέως κεχρωμένου ἐπὶ τοῦ μετώπου πύλου ἀνυψοῦτο λοφίον μετὰ πόρπης ἐκ τιμαλφῶν λίθων. Μέλαινα ὠταὶ ἐξ ἐβένου γενεαῖς

κυνίζουσα καὶ πιθανῶς βεβαμμένη, κατήρχετο μέχρι τοῦ στήθους του.

Τὸ ὑποκείμενον τοῦτο παρεκλουθόμενον ὑπὸ πυκνοῦ πλήθους αὐλικῶν, ἀξιοματικῶν καὶ δού-λων, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ ἀδελφὴ του ἀνεγνώρισαν οὐχὶ ἄνευ ἐκπλήξεως τὸν προγεσσορ Χασέλφρατζ, προὔχωνσε μέχρι τοῦ μέσου τῆς αἰθούσης καὶ ἀπήγγειλε σοβαρῶς τὸν μωαμεθανικὸν χαιρετισμόν:

— Μπισμιλλάχ! . . .

Ἄντες οἱ παρεστῶτες ἀπήντησαν διὰ τῆς αὐ-τῆς λέξεως.

Λαμπρὸς τάπης ἔκειτο χαμαὶ εἰς τὸ κέντρον τῆς αἰθούσης σκεπαζόμενος ἐν μέρει ὑπὸ ἐπιτρα-πεζίου ὀθόνης ἐκ δέρματος ἐπεξειγασμένου, ἐφ' οὗ ἦσαν ἐν συμμετρικῇ τοποθετημένῃ πεντήκοντα περίπου παροφίδες πλήρεις ἀφθόνων καὶ ποι-κίλων ἐδεσμάτων.

Ὁ διοικητὴς ἐκάθισεν ὀκλαδὸν ἐπὶ τοῦ τάπη-τος καὶ ἡ μονήρης αὐτοῦ εὐωχία ἤρχισεν ἐν βα-θυτάτῃ σιγῇ. Οἱ λειτουργοὶ του ἦσαν τεταγμέ-νοι ὀπισθὲν του. Τὸν πρίγκιπα ὑπηρετοῦν οἱ ἐπι-μεληταὶ τῆς τραπέζης του προσφέροντες εἰς αὐ-τὸν ἐκ περιτροπῆς τὰ κρέατα, τὰ χορταρικά, τοὺς πλακοῦντας, ἅτινα ἦσαν πρὸ αὐτοῦ ἀποθεμιμέ-να καὶ ἅτινα ἐκάστοτε ὑπεδείκνυν εἰς αὐτόν.

Ἡ Αὐτοῦ Ἐξοχότης ἐλάμβανε τὰ πάντα διὰ τῶν δακτύλων ἄνευ τῆς βοήθειας περονίου ἢ μαχαι-ρίου καὶ κοχλιαρίου κατὰ τὸ ἔθος τῶν προγόνων του. Ἄμνοι ὀλόκληροι ὀπτοί, παραγεμισμένοι διὰ φοινίκων, σταφίδων, ῥωδιῶν, φιστικίων καὶ ἄ-μυγδάλων φαγιάν, ἐδεσμα διάσημον συγκείμενον ἐξ ὀρνιθίων, περδικῶν καὶ περιστερῶν, καρυκευ-μένων δι' ὀποῦ ῥωδιῶν καὶ παραγεμισμένων διὰ κοπανισμένων καρούων· κεμπάπ ἦτο τεμάχια ἄρ-νίου ὀπτοῦ εἰς τὴν σούβλαν· σωρὸς πιλαφίου καλύ-πτοντος τεμάχια ὀρνιθίου ἢ κουνιγίου· ὄρυζα βρα-στή ἐν ἀφθονίᾳ· πυραμίδες ἐκ χορταρικῶν ὄγκος πλακοῦντων, ἀσπαράγων, ὑδροπεπόνων καὶ ἄλλων ἐξαιρέτων καρπῶν· παγωτὰ ὑψηλὰ ὡς κῶνοι σακ-χάρου τὸ αὐτὸ ἔχοντα σχῆμα ἐμπεριεχόμενα ἐντὸς ἀγγείων ἐκ λεπτῆς πορσελλάνης· τέλος ἀρ-κετὰ σακχαρικά καὶ γλυκίσματα ἱκανὰ νὰ πλη-ρώσωσιν ὀλόκληρα ζαχαροπλαστεῖα. Ταῦτα πάν-τα ἀπετέλουν τὸ γεῦμα τοῦτο τὸ ἀντάξιον Κῶ-κλωπος.

Μπᾶ! . . . μπᾶ! . . . (εἶνε καλόν!) ἔλεγεν ἐκ δια-λειμματῶν ὁ πρίγκιψ Ἀβδούλ-Ἀζιμ, ὅτε δὲ ἤ-θελε νὰ τιμῆσῃ ἰδιαζόντως κανένα ἐκ τῶν αὐλι-κῶν του, τοῦ ἀπέστειλε τεμάχιόν τι ἐκ τοῦ ἐδέ-σματος ὅπου εἶχε δοκιμάσει. Οὗτος τὸ ἐδέχετο εὐλαβῶς, ἀπαγγέλλων τὴν καθιερωμένην φράσιν: «Μὲ τιμῆ ἢ καλοσύνη τῆς Ἰμμετέρας Ἐξοχότη-τος!» καὶ τὸ ἔτρωγε προθύμως, ἐξεγείρων τὸν φθόνον τῶν ἄλλων λειτουργῶν διὰ τὴν ἰδιαίτερον ταύτην εὐνοίαν.

Ἄφου ἐκορέσθη ὁ διοικητὴς, ἀπέμαξε τὰ χεῖ-λη καὶ ἔβρεξε τοὺς δακτύλους ἐντὸς λεκάνης χρυ-σῆς λεπτότατα ἐπεξειργασμένης. Εἶτα ἐπέστρε-ψεν εἰς τὰ ἰδιαίτερα του δωμάτια, καταλιπὼν τὰ λείψανα τοῦ γεύματος εἰς τοὺς αὐλικούς καὶ τοὺς ἀξιοματικούς του. Οὗτοι πάλιν ἐμελλον νὰ πα-ραχωρήσωσι τὴν θέσιν των εἰς τοὺς θεράποντας, τοὺς κατωτέρους ἀξιοματικούς· μετὰ τοῦτους οἱ δούλοι καὶ οἱ παραμάγειροι κατεβρόχθιζοι, ὅ,τι ἀπέμενεν εἰς τὰ πινακία.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων στιγμῶν προσῆλθεν εἰς τὸν κλειδούχων, διὰ νὰ παραλάβῃ τοὺς Φράγ-κους καὶ τοὺς ὀδηγήσῃ ἐνώπιον τοῦ διοικητοῦ.

Τὸν εὔρον ἐξηλωμένον ἐπὶ διβανίου, καπνί-ζοντα ἀρωματώδη ναργιλὲν καὶ ἀκροώμενον τοὺς ἄχους ἐξαιρέτου κρυφίας ὀρχήστρας.

Ὁ διοικητὴς ἐνευσε πρὸς τὸν Μαυρίκιον καὶ τὴν Αἰκατερίνην νὰ καθήσωσιν ἀπέναντί του καὶ τοὺς παρετήρησε βλοσυρῶς πρὶν ἀπευθῆν αὐτοῖς τὸν λόγον.

— Σὺ εἶσαι ὁ Φράγκος ἐκεῖνος, εἶπε τέλος πρὸς τὸν Μαυρίκιον, ὅστις εἶχε τὴν τόλμην νὰ ἔλθῃ ν' ἀνασκάψῃ τὴν γῆν μας, διὰ νὰ ἐξαγάγῃ τοὺς θησαυροὺς της;

— Ἐγὼ εἶμαι αὐτός ὁ Φράγκος.

— Καὶ αὐτὴ εἶνε ἡ Χανούμ, ἡ ἀδελφὴ σου;

— Αὐτὴ.

— Τί μοῦ φέρετε ὡς δῶρον;

Ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ Αἰκατερίνη ἔτι περισσό-τερον ἐξεπλάγησαν. Ἄλλ' ὁ Μαυρίκιος μετὰ μεγάλης ἀγγινοῖας ἔσυρεν ἐκ τῆς ζώνης του ἐξαι-ρέτον βεδόλβερ καὶ προσφέρων αὐτὸ πρὸς τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα:

— Δεχθῆτε τὸ ὄπλον αὐτό, ἐξοχώτατε, εἶπεν αὐτῷ μὲ φιλικώτατον ἦθος. Ὅσον ἀπλῆ καὶ εὐ-τελής εἶνε ἡ θέα του, τόσοσιν ὠφέλιμον θὰ εὑρετε τὴν χρῆσίν του.

— Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ διοικητοῦ ἐξήστραψαν καὶ ἔλαβεν τὸ βεδόλβερ μὲ χεῖρα ἀρπακτικὴν. Στρε-φόμενος ὕστερον πρὸς τὴν Αἰκατερίνην:

— Καὶ σὺ, Χανούμ, ἠρώτησε, δὲν μοῦ φέρες τίποτε;

— Τίποτε, ἀπήντησεν ἡ Αἰκατερίνη, ἀηδιά-σασα ἐκ τῆς τόσης ἀπληστίας.

Ὁ διοικητὴς συνωφρονήθη καὶ, ἀφροῦ ἐκρυψε τὸ βεδόλβερ εἰς τὴν ζώνην του, τὸ πρόσωπόν του ἐ-λάμβεν διὰ μίαν ἐκφρασιν ὀργῆς καὶ ὑπεροφίας. Ἐ-σταύρωσε τοὺς βραχίονας ἐπὶ τοῦ στήθους του καὶ εἶπεν ἀποτόμως:

— Τί θέλετε;

— Θέλωμεν νὰ ἀποσύρῃ τὴν ἀπογόρευσιν, τὴν ὁποίαν ἐξέδωκες ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν μας, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος. Δὲν ἔχεις κανὲν δικαίωμα νὰ ἐκνυ-τιωθῆς εἰς τὴν ἐξακολούθησίν των. Ὁ Σάχης, ὁ ἡγεμὼν καὶ κύριός σου, τὰς ἐπέτρεψε καὶ εἶνε με-γάλη ἡ τόλμη σου νὰ ἀνθίστασαι εἰς τὰ σχέδια,

τά όποια αύτός ενέκρινεν !.. Απόσυρε τήν προκήρυξίν σου... ως λάθουν τήν άδειαν οι έργαται να εργασθώσιν εκ νέου διά λογαριασμόν μας. Μάθε ότι οι Φράγκοι είνε έθνος ισχυρόν και θα ήτο επικίνδυνον ν' αντιταχθῆ τις εις τούς σκοπούς των.

Η μορφή του διοικητού βαθμηδόν εκκυθρίπασεν έτι μάλλον. Άγριον έχων τό βλέμμα, τά χείλη συνεσφιγμένα, τήν χείρα επί της λαβῆς του ξίφους του ήκρασθη τούς λόγους του Μαυρικίου μετ' αύθούσης όργης.

— Οι Φράγκοι είνε αθάδις ! ανέκραξε τέλος με φωνήν βροντώδη· είνε άσεβεις, ιερόσυλοι, άφου έρχονται ν' ανασκάψωσι τήν ιερήν έδαφος τής πατρίδος μας, διά να μάς άρπάσωσι τούς θησαυρούς, τούς όποιους ήρείλωμεν εις τήν μεγαλοφυΐαν τής φυλής μας... Οι θησαυροί αύτοι άνήκουσιν εις ήμάς δικαιωματικώς... Δεν θέλωμεν πλέον να τούς ιδώμεν άποκομιζομένους εις ξένας χώρας... Αν δύνασαι να τούς ανασκάψης από τήν γην, θα τούς εκθάψης διά να μάς τούς παραδώτῃς !.. Ναί τό γνωρίζω αύτό από τόν Χακίμ των θρηβαλιών. Η πατρίς του, ήτις είνε πολύ ισχυροτέρα του Φραγκιστάν, θα μάς τούς άφινε.

— Νομίζεις ; είπεν ό Μαυρίκιος ειρωνικώς.
 "Επειτα συνέχισε X

ΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ
 Ο ΝΕΟΣ ΙΩΝΑΣ

Η διαμονή του Ίωνά επί τρεΐς ήμέρας εις τήν γαστέρα του κήτους παρέσχεν εις τούς άπιστους επί μακρόν χρόνον ύλην γέλωτος και σκωμμάτων κατά των άνοήτων, οΐτινες καταπίνουν τοιαύτα παραμύθια. Άλλ' αύτήν τήν φοράν οι σκώπται και οι άπιστοι θα εύρεθώσιν εις δύσκολον θέσιν. Τό παράδοξον συμβάν του Ίωνά τής Γραφής επανελήθη και έν έτει σωτηρίω 1891 εις τινά Άγγλον όνόματι Ίάκωδον Βάρτλεϋ, όστις κατ' αύτάς νοσηλεύεται έν τινι νοσοκομείω του Λονδίνου, όπου άκόμη δεν συνηλθε καλά καλά εκ των συγκινήσεων του.

Ίδου πώς κατά τās άγγλικās έφημερίδας συνέδη τό νέον τοϋτο θαύμα.

Κατά τόν παρελθόντα Φεβρουάριον φαλαινοθηρίς τις, εύρισκομένη εις τās άκτάς των Φαλιχανδίων νήσων, έστειλεν άλιεΐς επί δύο άκάτων, ίνα συλλάβωσι μεγάλην τινά φάλαιναν, τήν όποιαν είχαν διακρίνη εις τόν όρίζοντα. Οι άλιεΐς δεν έβράδυναν να συναντήσωσι τό κήτος και έτραυματίσταν αύτό θανασίμως. Ένώ δε έσπάρδαζεν άγωνιώσα ή φάλαινα, άνέτρεψε διά τής κινήσεως τής ουράς τήν μίαν των άκάτων. Οι ναύται έπεσαν εις τήν θάλασσαν, άλλ' έσώθησαν υπό των προσδραμόντων άνδρών του άλλου άκατίου, εκτός δύο. Επί τέλους εύρέθη τό πτώμα του ενός εξ αύτων, άλλά τό πτώμα του άλλου έ-

στάθη άδύνατον να εύρεθῆ μεθ' όλας τās γενομένας έρεΐνας. Ο άπολεσθείς άλιεΐς ήτο ό Ίάκωδος Βάρτλεϋ.

Όταν ή φάλαινα έπαυσε να σπαράζῃ και οι άλιεΐς έδεδακώθησαν ότι είχαν αποθάνῃ, τήν άνειλικυσαν εις τήν φαλαινοθηρίδα και ήρχισαν να τήν διαμελίζωσιν· ή άσχολία δε αύτη διήρκεσεν επί έν όλόκληρον ήμερονύκτιον. Όταν δε οι άλιεΐς έσχισαν τόν στόμαχον του κήτους άνεκάλυψαν μετ' εκπλήξεως τόν άπολεσθέντα σύντροφον αύτων Ίάκωδον Βάρτλεϋ, ζώντα εισέτι καίπερ λιπόθυμον !

Οι ναύται κατώρθωσαν μετá πολλής δυσκολίας να επανκρέρωσιν εις τās κίσθῆσεις του τόν νέον Ίωνά. Επί πολλάς ήμέρας ό Βάρτλεϋ καταλαμβάνετο υπό παροξυσμών μανίας και έστάθη άδύνατον να του άποσπάσωσι λέξιν περί του παραδόξου συμβάντος. Μόνον μετá τριών εβδομάδων νοσηλείαν ό Ίάκωδος Βάρτλεϋ άνέκτησε τό λογικόν του και ήδυνήθη επί τέλους ν' άφηγηθῆ τί του συνέδη :

«Ένθυμούμαι κάλλιστα τήν στιγμήν, καθ' ήν ή φάλαινα μ' έπέταξεν εις τόν άέρα' έπειτα έδούλιαξα και εύρέθηκα εις μίαν θήκην όμαλήν και γλιστεράν, ή όποία με τό σφίξιμο και τό χαλάρωμα που έκαμνε μ' έσπρωγνε όλο και πιό βαθειά. Τοϋτο διήρκεσεν όλίγας στιγμάς και κατόπιν εύρέθηκα εις ένα σάκκον πολύ πλατύν. Έψαξα γύρω μου και ένόησα ότι με είχε καταπιεί ή φάλαινα και ότι εύρισκόμην εις τό στομάχι της. Ημπορούσα άκόμη ν' αναπνέω, αν και μετá μεγάλης δυσκολίας' ήσθάνόμην δε άνυπόφορον ζέστην και ένόμισα ότι θα έψηνόμουν ζωντανός.

Η φρικτή σκέψις ότι ήμουν καταδικασμένος ν' αποθάνω εις τήν κοιλίαν τής φαλαίνης μ' έδασάνιζε και ή άγωνία μου έγινετο μεγαλειτέρα και φοβεριτέρα ένεκα τής σιωπῆς και τής ήρεμίας, ή όποία ήτο γύρω μου. Επί τέλους έλιποθύμησα και δεν ήσθάνόμην πιá τήν φρικτήν μου θέσιν».

Ο Ίάκωδος Βάρτλεϋ είνε γνωστός ως εις των τολμηροτέρων φαλαινοθηρών, άλλ' ένεκα των συγκινήσεων, τās όποιās υπέστη έν τῷ στομάχῳ του κήτους ου μόνον έχασε προς στιγμήν τό λογικόν, άλλά κατέχεται άκόμη υπό δεινών παρακρούσεων. Έξακολουθεΐ, επί παραδείγματι, άκόμη να νομίζῃ ότι καταδιώκεται υπό τής φαλαίνης και ότι καταπίνεται υπ' αύτης.

Τό θέρη του νέου Ίωνά υπό τήν επίδρασιν του γαστρικού υγρού τής φαλαίνης έγινετο όμοιον προς περγαμηνήν. Έν τούτοις ή γενική κατάσταση τής υγείας του δεν επαθε σπουδαίως.

Ο πλοίαρχος τής φαλαινοθηρίδος διηγείται, ότι αι περιπτώσεις, καθ' ός φαλαιναϊέζηρεθισμένοι καταπίνουσιν άνθρώπους, δεν είνε σπάνια, άλλ' ή προκειμένη περίπτωση είνε ή πρώτη, καθ' ήν τό θυμα εξέρχεται ζών εκ τοιαύτης φοβεράς δοκιμασίας.

Τίς οΐδεν όμως πόσοι θα χαρακτηρίσωσι τό άληθές τοϋτο γεγονός ως μύθον. Άλλ' άφου εύρέθησαν άνθρωποι, οΐτινες δεν έπίστευσαν τήν ιστορίαν του Ίωνά τής Γραφής, υποφέρετῃ αν ή άπιστία αντιτάξῃ τήν κακολογίαν της και κατά του προκειμένου επεισοδίου, τόδποτον είνε άπλοΐν και άνευ αξιώσεων χρονογράφημα. K

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
 ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
 (18 — 24 Σεπτεμβρίου)

Μετεωρολογικά Στοιχεία Αθηνών	Ημέρα							Εξηγήσεις
	18	19	20	21	22	23	24	
Ατμοσφαιρική πίεσις	753,2	754,0	754,6	755,3	756,0	756,4	757,4	Η ατμοσφαιρική πίεσις παριστᾷ τό ύψος τής υδραργυρικής στήλης, τής μετρούσης τό βάρος του άνωθεν του βαρομέτρου ατμοσφαιρικού άέρος' εκτιμάται δε εις χιλιοστά του μέτρου.
Μέση θερμοκρασία	17,6	17,8	18,4	19,5	20,5	20,65	21,3	Η μέση θερμοκρασία κατά τήν εκατοντάδαμον κλίμακα εκτιμώμενη, παριστᾷ τόν μέσον όρον των διαφόρων θερμοκρασιών τής ήμέρας.
Μεγίστη θερμοκρασία	20,9	22,0	23,5	23,5	25,0	27,2	27,7	Η μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τήν ύψηλότεραν κατά τήν διάρκειαν εκάστης ήμέρας θερμοκρασίαν.
Ελάχιστη θερμοκρασία	14,3	13,6	13,4	15,5	16,0	14,1	14,9	Η ελάχιστη θερμοκρασία παριστᾷ τήν χαμηλότεραν κατά τήν διάρκειαν εκάστης ήμέρας θερμοκρασίαν.
Σχετική υγρασία	61	62	58	68	73	56	56	Η σχετική υγρασία παριστᾷ τόν λόγον τής πραγματικής υγρασίας τής ατμοσφαιρας προς τήν μεγίστην δυνατήν υπό τας αύτάς συνθήκας' εκτιμάται δε από του 0 μέχρι του 100· τό 0 παριστᾷ τήν τελείαν ξηρασίαν, τό δε 100 τήν μεγίστην υγρασίαν τής ατμοσφαιρας.
Απόλυτος υγρασία	8,93	9,09	9,31	11,65	13,01	12,31	10,54	Η απόλυτος υγρασία σημαίνει τήν ποσότητα των έν τῇ ατμοσφαιρᾷ υδρατμῶν' εκτιμάται δε εκ τής πίεσεως, ήν επιφέρουσιν ούτοι επί των αντικειμένων, μεθ' όν εύρίσκονται εις επαφήν, διά του ύψους υδραργυρικής στήλης ίσορροπούσης τήν πίεσιν ταύτην.
Βροχή	—	—	—	—	—	—	—	Η βροχή και ή χιών εκτιμώνται εις χιλιοστά του μέτρου καθ' ύψος άνω τής επιφανείας τής Γῆς.
Χιών	—	—	—	—	—	—	—	Τα νέφη εκτιμώνται από του 0 έως 10' τό 0 παριστᾷ τόν έντελώς άνέμελον ουρανόν, τό δε 10 τόν τελείως κακαλυμμένον υπό νεφών.
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—	Η ένταση των ανέμων εκτιμάται από 0 έως 9· τό 0 παριστᾷ τήν ηνεμίαν, τό δε 9 τήν θυελλαν.
Νέφη	7	5	2	2	3	1	1	Η κατάσταση τής θαλάσσης εκτιμάται κατά τήν έξῆς κλίμακα: 0 = γ α λ η ν ι α ι α, 1 = τ ε τ α ρ α γ μ ε ν η, 2 = κ ο μ α τ ὴ δ η ς, 3 = τ ρ ι κ υ μ ι ὴ δ η ς, 4 = ά γ ρ ι α.
Άνεμος και ένταση αύτου	BA.5	A.3	N.2	N.4	NA.3	BA.1	BA.2	
Θάλασσα	1	0	2	0	1	0	0	
Μέσαι θερμοκρασίαι Ευρώπης	18	19	20	21	22	23	24	
Κέρκυρα	22,0	18,5	19,5	18,5	21,5	18,5	19,0	
Βόλος	16,5	16,0	17,5	18,0	19,0	14,0	19,5	
Πάτραι	20,5	21,5	20,5	21,0	21,5	22,5	22,5	
Τρίπολις	17,5	14,5	15,5	15,0	16,5	15,5	16,5	
Κωνσταντινούπολις	—	—	—	16,0	17,0	17,5	23,0	
Όδυσσός	11,1	11,1	—	—	16,5	09,1	10,4	
Βατούμ	18,4	16,1	18,2	12,4	13,1	17,7	16,2	
Παρίσιοι	16,6	17,8	13,5	11,0	10,7	15,2	17,1	
Ρώμη	18,0	18,0	21,5	18,5	17,5	16,5	19,0	
Νεάπολις	18,5	—	—	18,0	18,0	18,5	20,0	
Βοϊνδύσιον	19,5	19,5	17,5	19,0	21,0	21,0	19,5	
Καλιάρη	19,5	20,5	20,5	21,0	20,5	18,5	20,0	
Πάνορμον	20,5	—	—	22,5	21,5	22,0	21,5	
Μελίτη	21,5	21,5	21,5	23,5	23,5	—	—	
Παρατηρήσεις. —	Η μέση θερμοκρασία του άέρος κομμάται περί τήν κανονικήν του τρέγοντος μηνός, πλην των τριών τελευταίων ήμερών, ότε άνήλθε κατά 2 ή 3 βαθμούς άνω ταύτης.							

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικά

Κατ' εἰδήσεις ἐξ Ἀργους αἱ ἀνασκαφαὶ αἱ γενόμεναι πρό τινας ἐν τῷ ὑπὸ τὴν Λάρισαν αὐτόθι ἀρχαιολογικῷ θεάτρῳ ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Κορινιῶτου ἔφερον εἰς φῶς ὅλως νέας διαστάσεις, περὶ τὰς 20 ἐπιβαθμίδας εἰς τὸ βάθος καὶ ἀρχαίας ἐπιγραφάς, ἅτινα πάντα θὰ ἀλλοιώσωσι τὰς μέχρι τοῦδε γνώσεις περὶ τοῦ θεάτρου τούτου.

Φιλολογικά

Ὁ Ἀγγλος φιλόλογος Kenyon, οὗ τὸ ὄνομα κατέστησε πασίγνωστον ἡ πρώτη ἐκδοσις τῆς Ἀθηναίων Πολιτείας τοῦ Ἀριστοτέλους, ἐξέδωκε πρό ὀλίγου καὶ ἄλλον τόμον ἐξ ἀνεκδότων παπύρων, περιέχοντα τὰ κείμενα τριῶν ἀντιγράφων ἑλληνικῶν ποιημάτων μέχρι τοῦδε ἀγνώστων καὶ ἀντιβολῆς ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀντιγράφων ἡδὴ γνωστών. Καὶ τὰ μὲν ἄγνωστα κείμενα εἶναι: α) ἐπὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἄρτια ποιήματα τοῦ ἱαμβογράφου Ἡρώδου· β) τεμάχιον λόγου ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Ὑπερείδην· γ) ἀπόσπασμα γραμματικῶν συντάγματος, φέροντος τὸ ὄνομα τοῦ Τρύφωτος. Αἱ δὲ ἀντιβολαὶ ἐγένοντο ἐξ ἀντιγράφων περιεχόντων τὴν τρίτην ἐπιστολὴν τοῦ Δημοσθένους, τὸν περὶ Εἰρήνης λόγον τοῦ Ἰσοκράτους καὶ τινὰς ἐπιγράμματα τῆς Ἰλιάδος. Εἰς τὴν ἔκδοσιν πλὴν τοῦ Kenyon συνέπραξαν καὶ ἄλλοι τῶν Ἀγγλων φιλόλογων. Τὸ κυριώτατον μέρος τοῦ νέου δημοσιεύματος εἶναι οἱ νῦν τὸ πρῶτον ἐκιδόμενοι μιμίμαθοι τοῦ Ἡρώδου. Ὁ Ἡρόδης ἢ μᾶλλον Ἡρώδης ἤκμασεν ἐπὶ τῶν ἀλεξανδρινῶν χρόνων, πιθανώτατα δὲ ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Εὐεργέτου. Ὅχι μόνον τὰ ἄλλα τῶν κατ' αὐτὸν εἶναι ἀμυρσθητήσια, ἀλλὰ καὶ ἡ πατρις του δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστὴ. Φαίνεται δ' ὅμως ὅτι πιθανώτερα γνώμη εἶναι ὅτι ἐν Κῷ ἐγεννήθη. Πρῶτος δ' αὐτὸς λέγεται ἐγκαινίνας τοὺς μιμίμαθους, ἧτοι τὸ εἶδος ἐκείνου τῶν ποιημάτων, ἐν οἷς διὰ γλωσσικῶν στίχων περιγράφονται μετὰ δραματικῆς τινος ἐπιφάνειας σκηναὶ καὶ εἰκόνες τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου τρόπον εἶναι πεποιημένοι τὸ δέκατον πέμπτον τοῦ Θεοκρίτου ἐπιγράμματα. Τούτου λοιπὸν τοῦ ποιητοῦ, οὗ ἔως τώρα δὲν εἶχον ἐμὴ ὀλιγίστους στίχους θησαυρισθέντας ἐν τοῖς Ἑλλήσι λυρικοῖς τοῦ Bergk, πλήρη ποιήματα ἀποκτῶ νῦν τὸ πρῶτον ἢ ἑλληνικῆ γραμματικῆ χάρις εἰς τοὺς ἐξ Αἰγύπτου παπύρους. Τῶν δὲ ποιημάτων τούτων τὸ μὲν πρῶτον ἐπιγράφεται «Προκυκλις ἢ Μαστροπός» καὶ περιγράφει χαριέστατα πονηρὸν γραῖδιον, τὴν Γυλλίδα, ἧτις πάσῃ μηχανῇ πειράται νὰ σαχηνεύσῃ τιμῆν δέσποινα, τὰ δὲ λοιπὰ κατὰ τάξιν: «Πορνοδοσκός», «Διδάσκαλος», «Ἀσκληπιὸς ἀνατιθεῖσαι καὶ θυσιάζουσαι», «Ζηλότυπος», «Φιλιάζουσαι ἢ Ἰδιάζουσαι», «Σκοτεὺς». Δυστυχῶς τὸ κείμενον εἶναι πολλὰ καὶ ἐσθραμμένον, ἐκ τούτου δὲ πλατεῖα ἀνοίγεται πάλιν κλέυθος εἰς τὴν φιλολογικὴν κριτικὴν. Ἀς προστεθῇ καὶ τούτο ἀκόμη, ὅτι τὸ εἰς τὸν Ὑπερείδην ἀποδιδόμενον τεμάχιον λόγου εἶναι ἐκ τοῦ πῶς ἀγνώστου λόγου κατὰ Φιλιππίδου.

— Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐσορᾷ ζεταί ἐν Ῥωσσίᾳ τὸ ἰωβιλαῖον τοῦ μεγάλου Ῥώσου ποιητοῦ Δερμοντιῶ, ὅστις ἐφανεύθη τὴν 3 Ὀκτωβρίου 1841 ἐν μονομαχίᾳ.

Καλλιτεχνικά

Τὴν 20 Σεπτεμβρίου ν. ἔλ. ξεν. ἔ. ν. ἐπισημοῦ τελετῆς ἦ ἐν Βερολίνῳ διεθνῆς καλλιτεχνικῆς ἔκθεσις. Κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν ἐπεσκέφθησαν ταύτην 14.000 ἄνθρωποι.

Θεατρικά

Ἐν Βερολίνῳ ἰδρύνεται προσεχῶς θεάτρον τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, τοῦ ὁποίου σκοπὸς εἶνε ἡ παράστασις ἔργων ὡς τὰ μυθιστορήματα τοῦ Γουλιού Βέρν. Ἐννοεῖται ὅτι ἐν τῷ θεάτρῳ τούτῳ, τοῦ ὁποίου ἡ εἴσοδος θὰ εἶνε εὐθηνωτάτη, ὅλαι αἱ σύγχρονοι μεγάλοι ἐφευρέσεις: ὡς τὸ τηλέφωνον, ὁ φωνογράφος, τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς, θὰ εἶνε ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ κατὰ πάσας τὰς θεωμασίας αὐτῶν καὶ πολυπλόκου ἐφαρμογὰς.

— Ἀγγλος ἐπιχειρηματίας ἐμίσθωσεν ὀλόκληρον τὸν κινεζικὸν θεατρικὸν θίασον, ὅστις δίδει παραστάσεις ἐν Ἀγίῳ Φραγκίσκῳ, ὅπως μεταφέρῃ αὐτὸν κατὰ τὸ προσεχὲς ἔαρ εἰς Λονδίνον καὶ παραστήσῃ ἐκεῖ διὰ πρώτην φορὰν κινεζικὰ δράματα καὶ κινεζικὰς κωμωδίας.

Μουσικά

Ὁ Ἀγγλος μουσουργὸς Σουλλιβάν, ὁ συνθέτης τοῦ καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην δημοφιλοῦς Μικαίου, ἀσθενεῖ βαρῶς καὶ ὑπέστη ἐγχείρησιν.

Συγκοινωνία

Τὴν 4 Ἰουλίου τρέχοντος ἔτους ὁ βασιλεὺς τοῦ Σιάμ ἐνεκρίνισεν ἐπισημῶς τὴν ἐναρξίν τῶν ἔργων πρὸς κατασκευὴν τοῦ πρώτου ἐν τῷ κράτει αὐτοῦ σιδηροδρόμου μεταξὺ τῆς πρωτεύουστος Βαγκόκ καὶ τῆς παραθαλάσσιας πόλεως Πακνάμ.

Ἀπογραφικά

Κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Φραγκ. Βλαντιῆ ἐν Κερκύρᾳ δημοσιεῦθεν ἔγγραφον τὸ περιέχον ἀπογραφικὰς πληροφορίες περὶ Κερκύρας ὑπὸ Α. Δονάτου, κατὰ τὸ ἔτος 1576 ὁ ἀριθμὸς τῶν χωρίων Κερκύρας ἀνῆρχετο εἰς 87. Οἱ κάτοικοι τῆς ἐξοχῆς ἦσαν 10,000, οἱ τῆς πόλεως δὲ καὶ τῶν προακτῶν 8,500, ἐν ὅλῳ 18,500. Ἡ νῆτος παρεῖχε τότε κατὰ τὴν εὐφροαίτην δημογραφικὰς καταποὺς δυναμένους νὰ ἐξαρκέσωσι διὰ τὴν τροφὴν τῶν κατοίκων ἐπὶ 4 μῆνας. Ἀπὸ τοῦ 1540 μέχρι τοῦ 1576 ἐδαπανήθησαν πρὸς ἀνάγειρον τοῦ μετώπου τοῦ παλαιοῦ φρουρίου 500,000 δοῦκάτων.

Παντοῖα

Ἡ ἐν Βερολίνῳ ἐκδομένη ἐπισημὴ ἡμερησίᾳ «Turf» προκηρύττει ἀγῶνα ἰππλησιαίας μακροτάτης, ἧτοι ἀπὸ Βερολίνου εἰς Φραγκφούρτην καὶ τανάπαυιν. Ἡ ὁδὸς ἔχει μῆκος 1200 χιλιομέτρων, τὰ δὲ βραβεῖα ὀρίσθησαν διὰ τὸν πρῶτον ἀφικησόμενον 60,000 μαρκαῶν, διὰ τὸν δεύτερον 25,000, διὰ τὸν τρίτον 10,000 καὶ διὰ τὸν τέταρτον 5,000. Ὅστις ἐπιθυμῆ νὰ μετάρχη τοῦ ἀγῶνος, ὀφείλει νὰ προκαταβάλῃ 300 μάρκας. Ὁ ἀγὼν θὰ τελεσθῇ κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1892.

— Εἰς μὴν ἡμῶν τοῦ Γαριβὰλδῆ ἰδρύνθη ἐν Νικαίᾳ ἀνδρεία, τοῦ ὁποίου τὰ ἀποκαλυπτήρια ἐτελέσθησαν ἐπισημῶς τὴν 22 Σεπτεμβρίου.

— Ὁ Στάνλεϋ κατὰ τὰς ἀρχὰς Ὀκτωβρίου ἀπέρχεται μετὰ τῆς συζύγου του εἰς Αὐστραλίαν, ὅπου θὰ διαμείνῃ ἐπὶ ἔν ἔτος.

— Ὁ περίφημος κιμπάζης Σάλλυ τοῦ ζωολογικοῦ κήπου τοῦ Λονδίνου, ὅστις ἐγνωρίζε νὰ μετρῇ μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ εἰκοσιν, ἀπέθανε.

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΙΧΝΟΓΡΑΦΗΜΑΤΑ ΤΗΣ Μ. ΔΟΥΚΙΣΣΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ

Τὸ μικρὸν τούτο καλλιτεχνικὸν ἀντεγράφη ἐκ τοῦ λευκώματος τῆς δεσποινίδος Εἰρήνης Χατζηπέτρου, ἐπιστηθίου φίλης τῆς ἀποθανούσας Βασιλοπούλας μας.